

Rendiment acadèmic, influència familiar i ús d'Internet per part de l'alumnat fora del centre

7.1. Introducció	377
7.2. Ús d'Internet fora de l'escola	380
7.3. La influència del rendiment acadèmic dels alumnes	389
7.4. La influència de l'àmbit familiar	435
7.5. Una anàlisi multivariada de la influència del rendiment i el context familiar	451
7.6. Conclusions	456

7.1. Introducció

Aquest capítol pretén posar de manifest la relació que s'estableix entre el rendiment acadèmic dels alumnes i l'ús que fan d'Internet, quan són fora del context escolar. Fem atenció a aquesta relació seguint els estudis que han subratllat de manera especial la vinculació entre l'ús de les TIC a la llar, més que no pas en el mateix centre, i els resultats que obtenen els estudiants. Observem aquest fenomen des d'una òptica alternativa de la qual pretén trobar en el mateix ús de la xarxa l'efecte desencadenant de la millora en els resultats acadèmics dels estudiants, per fer atenció precisament en la manera com el propi rendiment incideix en les formes d'ús. Explicarem com la xarxa no és utilitzada de manera homogènia pels nois i noies quan no són a l'escola i subratllarem alguns dels factors que incideixen en aquesta diferenciació. La nostra atenció principal es dirigirà, però, a evidenciar l'efecte que determina que un millor rendiment acabi produint una aproximació més òptima a la xarxa.

En darrer terme, també ens detindrem en la manera com l'ús de la xarxa per part dels pares i mares acaba incidint en l'aproximació a Internet dels mateixos alumnes. La nostra anàlisi posarà de manifest la desigualtat que es produeix en l'aproximació dels alumnes a la tecnologia pel fet que són precisament els que tenen un millor rendiment acadèmic i una major influència de la família els que la utilitzen per a un ventall més ampli de possibilitats. En definitiva, es tracta de posar de manifest que el repte fonamental, més enllà de facilitar l'accés a Internet, continua essent saber trobar les estratègies adequades per a facilitar una formació adequada als joves per tal que es puguin trobar en igualtat d'oportunitats a l'hora d'extreure la màxima potencialitat de la tecnologia.

Per això, tot i que una bona part de les variables amb les quals hem desenvolupat aquest treball es mantenen tal com han estat definides al capítol anterior, hem de precisar algunes redefinicions indispensables. Més enllà de la fotografia general dels usos de la xarxa per part de l'alumnat, tant als centres com fora dels centres, en aquest capítol ens centrarem específicament en els usos a fora. Per això, comptarem bàsicament amb una mesura de freqüència d'ús, i dos tipus d'usos concrets: l'ús amb finalitat acadèmica (és a dir, l'ús per a buscar informació per a fer els deures o treballs), i l'ús amb finalitat de lleure (baixar-se música, jocs o pel·lícules). A més a més, i atès el nostre interès per la possible influència del rendiment acadèmic en el tipus d'apropiació d'Internet per part dels infants i joves, hem construït una única mesura de rendiment que reflecteix l'evolució que els estudiants han tingut en els darrers dos anys. Així, comparem l'apropiació diferencial dels estudiants classificats en tres grups: progrés adequat (aquells que no han suspès cap assignatura, i per tant cap curs, en els dos darrers anys), algunes dificultats (aquells que, havent suspès alguna assignatura en els darrers dos anys, no han repetit cap curs), i força dificultats (els que, en el mateix període de temps, han hagut de repetir algun curs).

Pel que fa a la influència familiar, per una banda, hem tractat l'accés a Internet a casa com una variable de control amb tres grups. Establim els límits entre els grups en el grau de disponibilitat informat, de manera que considerem que no disposen d'Internet aquells que, o bé no en tenen realment, o no tenen permís per a fer-lo servir. Les diferències entre els altres dos grups són determinades per si la disponibilitat està limitada o no. Per una altra banda, hem construït l'indicador de l'ús dels pares a partir de la informació proporcionada pels estudiants. Com a regla general, hem definit aquesta variable utilitzant la freqüència d'ús més alta de les dues possibles (la de la mare i la del pare).

Tot i els intents recents per construir una veritable sociologia de la infantesa (Prout, 2005), en les darreres dècades, moltes anàlisis i estudis basats fonamentalment en fonts secundàries d'informació, han contribuït a la consideració de la joventut i la infantesa com a col·lectius homogenis, passius i no autònoms, sempre en procés de "convertir-se en" però mai "essent". El cas concret de l'estudi de la relació entre la infantesa i la tecnologia, incloses les formulacions més recents entorn d'Internet, ha estat llargament dominat per aquest tipus de visions deterministes i, en alguns casos, simplistes.

Aquestes visions s'han estès ràpidament i s'han adaptat a cada nou desenvolupament tecnològic fins a convertir-se en metàfores socials sobre la nostra pròpia relació amb les diverses tecnologies (Wartella & Jennings, 2000; Selwyn, 2003). En els extrems d'aquesta concepció, en què la tecnologia s'estableix com la variable exògena explicativa del canvi, trobem, per una banda, la preocupació pessimista pels riscos i efectes negatius que podria comportar la tecnologia per a un col·lectiu vulnerable com la joventut i la infantesa. En l'extrem contrari, es troba la promesa optimista sobre els potencials beneficis de la tecnologia, basada tant en la creença en la capacitat quasi innata dels joves per a utilitzar-la, com en la inqüestionable capacitat de la mateixa tecnologia per a transformar l'aprenentatge.

Per a un estudi rigorós de la relació entre la joventut i la tecnologia és necessària una aproximació capaç d'incorporar a l'anàlisi la complexitat del procés de construcció social d'aquesta relació. D'aquesta manera, i amb estudis empírics a les mans, potser podrem superar velles discussions i començar a comprendre les conseqüències que produeix actualment i produirà en el futur la desigual apropiació de la tecnologia per part dels nens i els joves. Aquesta anàlisi pretén, precisament, posar de manifest com es produeix aquest procés en el cas d'Internet, la xarxa informacional característica de la Societat Xarxa (Castells, 2001). Intentem mantenir una perspectiva complexa que permeti superar les limitacions de l'enfocament reduccionista, tecnològic i dicotòmic sobre què s'ha construït en la noció de "digital divide" (entre d'altres, vegeu Lievrouw, 2000; DiMaggio & Hargittai, 2001; van Dijk & Hacker, 2003). Prenent com a punt de partida les diferències en l'apropriació d'Internet en la vida quotidiana de la infantesa i la joventut com a col·lectiu socialment autònom, divers i actiu, el nostre objectiu serà l'anàlisi

de les desigualtats no solament en l'accés a Internet fora de l'escola, també en la motivació i en l'ús efectiu, considerant especialment el paper que tenen en el rendiment acadèmic i la influència de la família en aquests processos.

7.2. Ús d'Internet fora de l'escola

Abans de detenir-nos en allò que estem plantejant com l'aspecte nuclear de la nostra anàlisi, és a dir, la relació entre el rendiment acadèmic i una determinada aproximació a la xarxa o forma d'apropiació, cal fer atenció a algunes qüestions preliminars que ens han de facilitar la interpretació que podrem fer, en darrer terme, de les desigualtats en l'ús d'Internet a què volem concedir la màxima atenció. Amb aquest propòsit, doncs, ens aturarem, en primer terme, en l'anàlisi de les principals diferències que podem detectar en l'ús de la xarxa, fora del centre, per part dels nois i noies. Ens referirem a la variabilitat en la freqüència d'accés, però, principalment, a les diferències en la forma d'ús.

7.2.1. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola

Fora de l'escola, no tots els nois i noies utilitzen la xarxa amb la mateixa freqüència. La repartició entre els més usuaris i els que pràcticament no utilitzen la xarxa és encara molt equilibrada. Els que en fan més ús i els que la utilitzen relativament poc (34%), o fins i tot gens (17,5%), es reparteixen pràcticament a parts iguals. De fet, aquest segon grup, el dels no usuaris, encara és lleugerament més gran: més de la meitat dels alumnes (51,5 %) es connecten, com a màxim, amb una freqüència mensual. Els que ho fan diàriament no són gaire més d'una quarta part (27%).

Cal dir que, en aquesta distribució, encara podem apreciar diferències significatives vinculades al gènere: els nois se situen significativament més (52,3%) que les noies (44,8%) a la banda alta de la freqüència de connexió. Les noies que es connecten diàriament a la xarxa, quan són fora de l'escola, són clarament menys (23%) que els nois (31,4%).

Taula 1. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons gènere

		Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Noia	N	625	1.241	737	779	3.382
	%	18,5%	36,7%	21,8%	23,0%	100,0%
	Residu	2,2	4,7	0,9	-7,7	
Noi	N	527	1.001	671	1.008	3.207
	%	16,4%	31,2%	20,9%	31,4%	100,0%
	Residu	-2,2	-4,7	-0,9	7,7	
Total	N	1.152	2.242	1.408	1.787	6.589
	%	17,5%	34,0%	21,4%	27,1%	100,0%
Khi quadrat		61,863 ^a				
V de Cramer		0,097				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Aquesta variabilitat en la freqüència d'ús es posa de manifest també en relació amb la llengua que els nois i noies parlen a casa. L'anàlisi d'aquesta relació es fa especialment interessant quan tenim en compte que, en el nostre context, l'ús lingüístic constitueix un bon indicador de la situació sociocultural. El mateix Projecte Internet Catalunya ho posava de manifest en una altra de les seves línies d'anàlisi (Castells *et al.*, 2003, 187 a 195): aquesta investigació ha mostrat com els catalanoparlants tendeixen a situar-se en una posició millor, tant en el nivell d'ingressos, com en el d'estudis. Es posava de manifest com l'ús de la llengua està més relacionat "amb qüestions sociopolítiques i culturals que amb qüestions de competència lingüística".

Amb aquesta perspectiva, és interessant fer notar que els catalanoparlants són els que es connecten amb més freqüència a la xarxa: el percentatge dels que hi accedeixen diàriament (31,2%) és, significativament, el més alt i, en el mateix sentit, entre els que no s'hi connecten mai, els que parlen català també ocupen el percentatge menor (11,9%). D'aquesta manera, en la franja de connexió més alta, setmanal o diària, la diferència entre els catalanoparlants (55,3%) i els exclusivament castellanoparlants (44,6%) és prou significativa i el percentatge encara disminueix (24,8%) quan ens referim als que parlen altres llengües, diferents del català o castellà. En aquest últim cas, tres quartes parts dels alumnes se situen en els nivells més baixos de connexió: el 75,2% diuen que no es connecten mai a la xarxa o que, com a màxim, hi accedeixen mensualment. Obtenim així un primer indicador interessant sobre la base sociocultural en què se sustenta la desigualtat en la freqüència d'accés fora del centre educatiu.

Taula 2. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons llengua parlada a casa

		Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Català	N	255	702	514	666	2.137
	%	11,9%	32,8%	24,1%	31,2%	100,0%
	Residu	-8,2	-1,4	3,7	5,1	
Castellà	N	625	1.033	585	747	2.990
	%	20,9%	34,5%	19,6%	25,0%	100,0%
	Residu	6,6	0,8	-3,2	-3,6	
Bilingües	N	225	466	292	366	1.349
	%	16,7%	34,5%	21,6%	27,1%	100,0%
	Residu	-0,9	0,5	0,3	0,0	
Altres	N	50	44	19	12	125
	%	40,0%	35,2%	15,2%	9,6%	100,0%
	Residu	6,7	0,3	-1,7	-4,5	
Total	N	1.155	2.245	1.410	1.791	6.601
	%	17,5%	34,0%	21,4%	27,1%	100,0%
Khi quadrat		141,691 ^a				
V de Cramer		0,085				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En darrer terme, també cal fer notar que la freqüència d'ús de la xarxa fora del centre augmenta amb l'edat dels alumnes. Des de primària fins a la secundària postobligatòria aquesta tendència d'increment és ben clara. Els alumnes amb una freqüència de connexió més alta es multipliquen per tres en el pas de primària (11,1%) a la secundària obligatòria (38,1%) i per quatre quan arriben a la postobligatòria (41,6%). En el pol contrari, aquesta tendència es manté: la majoria dels alumnes de primària (67,6%) se situen en els índexs de connexió més baixos i, o bé no es connecten mai a la xarxa o, com a màxim, hi accedeixen mensualment. En canvi, els alumnes d'educació secundària obligatòria que en fan tan poc ús ja són minoria (40,6%) i aquesta tendència, tot i que de manera menys acusada, es manté en l'etapa postobligatòria en què els alumnes que se situen en els nivells d'ús més baixos encara són menys (37,1%).

Taula 3. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons edat per etapes

		Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Primària	N	823	1.143	623	322	2.911
	%	28,3%	39,3%	21,4%	11,1%	100,0%
	Residu	20,5	8,0	0,1	-26,1	
ESO	N	191	571	402	716	1.880
	%	10,2%	30,4%	21,4%	38,1%	100,0%
	Residu	-9,9	-3,9	0,0	12,6	
Batxillerat i cicles formatius	N	141	531	385	753	1.810
	%	7,8%	29,3%	21,3%	41,6%	100,0%
	Residu	-12,8	-4,9	-0,1	16,3	
Total	N	1.155	2.245	1.410	1.791	6.601
	%	17,5%	34,0%	21,4%	27,1%	100,0%
Khi quadrat		890,951 ^a				
V de Cramer		0,260				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

7.2.2. Tipus d'ús d'Internet fora de l'escola

Més enllà de la freqüència d'ús de la xarxa, ens interessa especialment posar l'atenció en la manera com els alumnes fan ús de la xarxa quan no són a l'escola. Entenem que el potencial que ofereix la xarxa a cada alumne i la desigualtat d'oportunitats en aquest àmbit, més enllà de la freqüència amb què cada alumne pugui accedir a la xarxa, s'ha de buscar en la manera com és utilitzada i en les finalitats que dirigeixen la forma individual d'ús. Des

d'aquesta perspectiva, hem diferenciat els usos directament vinculats a l'activitat escolar, com la cerca d'informació o la comunicació amb companys per a la resolució de treballs escolars, d'altres formes d'ús no relacionades de manera directa amb l'activitat de l'escola.

Quan fem atenció al conjunt dels alumnes, sense fer atenció a la seva edat, constatem com la major part (71,3%) utilitzen la xarxa per a la resolució de qüestions que els planteja l'activitat escolar i també, tot i que en menor proporció (56,6%) per a d'altres tipus d'activitat més relacionades amb l'oci i la comunicació amb altres persones.

Taula 4. Usuaris d'Internet amb finalitats acadèmiques (Base: usuaris d'Internet)

	N	%
No	1.561	28,7
Sí	3.878	71,3
Total	5.439	100,0

Taula 5. Usuaris d'Internet amb finalitats de lleure (Base: usuaris d'Internet)

	N	%
No	2.359	43,4
Sí	3.080	56,6
Total	5.439	100,0

El gènere, en aquest cas, de la mateixa manera que ho observàvem abans pel que fa a la freqüència de connexió, també constitueix un factor de diferenciació quant a les finalitats. La qüestió és que, tot i que, tal com hem vist anteriorment, els nois accedeixen més sovint a Internet, les noies s'hi connecten significativament més per a propòsits escolars: més de tres quarts parts (76,8%) utilitzen la xarxa per a aquest tipus de qüestions. La majoria de nois també fan aquest tipus d'ús, però en un percentatge significativament menor (65,6%).

Taula 6. Usuaris d'Internet amb finalitats acadèmiques segons el gènere
(Base: usuaris d'Internet)

		No	Sí	Total
Noies	N	639	2.116	2.755
	%	23,2%	76,8%	100,0%
	Residu	-9,1	9,1	
Nois	N	920	1.755	2.675
	%	34,4%	65,6%	100,0%
	Residu	9,1	-9,1	
Total	N	1.559	3.871	5.430
	%	28,7%	71,3%	100,0%
Khi quadrat		83,154		
V de Cramer		0,124		

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Aquesta apreciació sobre la *forma d'ús vinculada al gènere* es completa quan fem atenció als usos no directament escolars: un percentatge semblant dels nois que utilitzen Internet per resoldre temes escolars també en fan ús per respondre altres motivacions més relacionades amb la comunicació i l'oci: la majoria de nois (66%), hi accedeixen per descarregar-se música, jocs o pel·lícules, per participar en xats, per comunicar-se amb amics o familiars, per fer algun tipus de compra... Les noies també fan aquest tipus d'ús, però en un percentatge significativament menor (47,5%). Des d'aquest punt de vista, podríem dir que les noies fan un ús més escolar d'Internet que els nois.

Taula 7. Usuaris d'Internet amb finalitats de lleure segons el gènere
(Base: usuaris d'Internet)

		No	Sí	Total
Noies	N	1.447	1.308	2.755
	%	52,5%	47,5%	100,0%
	Residu	13,8	-13,8	
Nois	N	910	1.765	2.675
	%	34,0%	66,0%	100,0%
	Residu	-13,8	13,8	
Total	N	2.357	3.073	5.430
	%	43,4%	56,6%	100,0%
Khi quadrat		189,171 ^a		
V de Cramer		0,187		

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Ja ens hem referit abans a l'interès que concedim, per a la nostra anàlisi, a la relació amb la llengua parlada a casa. Hem vist que la majoria de nois/es fan ús de la xarxa a casa per a finalitats escolars, però podem observar que, efectivament, la llengua parlada, pel seu valor com a indicador sociocultural, incideix en la tendència d'ús. En aquest cas, els alumnes que, a casa seva, parlen indistintament català o castellà, juntament amb els únicament catalanoparlants són els que fan més ús d'Internet amb la intenció de resoldre qüestions escolars. Aproximadament, tres quartes parts dels alumnes, tant en el primer cas (76,8%) com en el segon (74,4%) utilitzen la xarxa per a aquest propòsit. Els únicament castellanoparlants també utilitzen la xarxa amb aquesta intenció, però en una proporció significativament menor (66,5%) que encara disminueix (60%) per al cas dels que, a casa, parlen d'altres llengües diferents d'aquestes.

Taula 8. Usuaris d'Internet amb finalitats acadèmiques segons la llengua parlada a casa
(Base: usuaris d'Internet)

		No	Sí	Total
Català	N	481	1.400	1.881
	%	25,6%	74,4%	100,0%
	Residu	-3,7	3,7	
Castellà	N	790	1.571	2.361
	%	33,5%	66,5%	100,0%
	Residu	6,8	-6,8	
Bilingües	N	260	862	1.122
	%	23,2%	76,8%	100,0%
	Residu	-4,6	4,6	
Altres	N	30	45	75
	%	40,0%	60,0%	100,0%
	Residu	2,2	-2,2	
Total	N	1.561	3.878	5.439
	%	28,7%	71,3%	100,0%
Khi quadrat		56,573 ^a		
V de Cramer		0,102		

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

De fet, aquests últims també són els que utilitzen la xarxa en menor proporció (42,7%) per a altres finalitats vinculades a aspectes no escolars. Catalanoparlants (54,7%) i castellanoparlants (57%) fan aquests altres tipus d'ús en un grau major, però són els ma-

teixos que parlen indistintament les dues llengües els que també en fan un major ús (60%) per a l'oci.

Taula 9. Usuaris d'Internet amb finalitats de lleure segons la llengua parlada a casa
(Base: usuaris d'Internet)

		No	Sí	Total
Català	N	852	1.029	1.881
	%	45,3%	54,7%	100,0%
	Residu	2,1	-2,1	
Castellà	N	1.015	1.346	2.361
	%	43,0%	57,0%	100,0%
	Residu	-0,5	0,5	
Bilingües	N	449	673	1.122
	%	40,0%	60,0%	100,0%
	Residu	-2,5	2,5	
Altres	N	43	32	75
	%	57,3%	42,7%	100,0%
	Residu	2,5	-2,5	
Total	N	2.359	3.080	5.439
	%	43,4%	56,6%	100,0%
Khi quadrat		14,064 ^b		
V de Cramer		0,051		

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Així doncs, la desigualtat a què ens referíem en relació amb la freqüència d'ús, des de la diferència sociocultural que es pot percebre a partir de la llengua parlada a casa, s'observa també en aquest cas. Els que parlen llengües diferents del català o castellà són els que fan menys ús de la xarxa per a qualsevol de les finalitats i, a continuació, els únicament castellanoparlants, són els que utilitzen la xarxa amb finalitats escolars en menor proporció.

En darrer terme, fent atenció a la relació entre el tipus d'ús i l'edat es pot constatar com l'ús per a finalitats escolars s'incrementa sostingudament des de primària (67,6%) fins a la secundària postobligatòria (76,2%).

Taula 10. Usuaris d'Internet amb finalitats educatives segons edat
(Base: usuaris d'Internet)

		No	Sí	Total
Primària	N	675	1.411	2.086
	%	32,4%	67,6%	100,0%
	Residu	4,7	-4,7	
ESO	N	489	1.196	1.685
	%	29,0%	71,0%	100,0%
	Residu	0,4	-0,4	
Batxillerat i cicles formatius	N	397	1.271	1.668
	%	23,8%	76,2%	100,0%
	Residu	-5,3	5,3	
Total	N	1.561	3.878	5.439
	%	28,7%	71,3%	100,0%
Khi quadrat		33,293 ^a		
V de Cramer		0,078		

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En canvi, l'accés a la xarxa per a altres finalitats no vinculades directament a l'activitat de l'escola és menor i, d'altra banda, aquesta tendència sostinguda a l'alça que observàvem en l'ús escolar, en la mesura que augmenta l'edat, no es manté completament en aquest cas: els alumnes de primària també són els que utilitzen la xarxa en una proporció menor (45,4%) per descarregar jocs, participar en xats o altres opcions relacionades amb l'oci. Aquest tipus d'ús augmenta significativament a l'ESO (65,8%), però la tendència no es manté per al cas dels alumnes de secundària postobligatòria, en què la proporció dels que utilitzen la xarxa per a aquestes altres finalitats, essent clarament més alta que per al cas de primària, en relació amb l'ESO fins i tot baixa (61,5%).

Taula 11. Usuaris d'Internet amb finalitats de lleure segons edat
(Base: usuaris d'Internet)

		No	Sí	Total
Primària	N	1.139	947	2.086
	%	54,6%	45,4%	100,0%
	Residu	13,2	-13,2	
ESO	N	577	1.108	1.685
	%	34,2%	65,8%	100,0%
	Residu	-9,1	9,1	
Batxillerat i cicles formatius	N	643	1.025	1.668
	%	38,5%	61,5%	100,0%
	Residu	-4,8	4,8	
Total	N	2.359	3.080	5.439
	%	43,4%	56,6%	100,0%
Khi quadrat		180,080 ^a		
V de Cramer		0,182		

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

7.3. La influència del rendiment acadèmic dels alumnes

Més enllà de l'anàlisi de les diferències en l'ús de la xarxa, amb el propòsit de posar de manifest la seva vinculació amb el rendiment acadèmic, ens cal identificar les principals diferències en els mateixos resultats acadèmics dels alumnes, vistos des d'una perspectiva diacrònica, i la seva relació amb alguns factors de diferenciació que, ja en l'anàlisi anterior de l'ús de la xarxa, hem considerat rellevants.

Així doncs, en primer terme, cal fer notar que no arriba a la meitat (46,5%) el percentatge d'alumnes que segueixen la seva trajectòria escolar sense haver repetit cap curs i sense que, en els dos darrers cursos, els hagi quedat cap àrea, crèdit o assignatura suspesa. Els alumnes que van progressant, però amb algunes dificultats són més d'una tercera part (36,3%) però, a aquests hi hem d'afegir un nombre prou rellevant d'estudiants (17,2%) que es troben amb força més problemes per a tirar endavant i que no solament ja han repetit algun curs sinó que, a més, en els dos darrers anys, els ha quedat suspesa alguna assignatura, àrea o crèdit.

Taula 12. Rendiment dels alumnes

	N	%
Progrés adequat	3.037	46,5
Algunes dificultats	2.374	36,3
Força dificultats	1.121	17,2
Total	6.532	100,0

En aquesta situació general, ja sabem, perquè s'ha pogut identificar repetidament en estudis diversos, que el gènere introdueix diferències remarcables: en el cas de les noies, sí que arriben a la meitat (50,4%) les que van progressant acadèmicament sense entrebancs i, en canvi, en el cas dels nois, aquest percentatge es redueix significativament (42,4%)

Taula 13. Rendiment dels alumnes segons gènere

		Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
Noies	N	1.687	1.140	522	3.349
	%	50,4%	34,0%	15,6%	100,0%
	Residu	6,4	-4,0	-3,4	
Nois	N	1.345	1.229	596	3.170
	%	42,4%	38,8%	18,8%	100,0%
	Residu	-6,4	4,0	3,4	
Total	N	3.032	2.369	1.118	6.519
	%	46,5%	36,3%	17,1%	100,0%
Khi quadrat		41,935 ^a			
V de Cramer		0,080			

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Cal dir, d'altra banda, que aquesta incidència del gènere en el rendiment es manté quan controlem per etapes: les noies, en aquest aspecte, es mantenen, en tots els casos, en una millor posició de progrés.

Taula 14. Rendiment dels alumnes segons gènere i edat: primària

			Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
Primària	Noia	N	988	360	75	1.423
		%	69,4%	25,3%	5,3%	100,0%
		Residu	5,8	-4,7	-2,6	
	Noi	N	846	476	110	1.432
		%	59,1%	33,2%	7,7%	100,0%
		Residu	-5,8	4,7	2,6	
	Total	N	1.834	836	185	2.855
		%	64,2%	29,3%	6,5%	100,0%
Khi quadrat		33,684 ^a				
V de Cramer		0,109				

Taula 15. Rendiment dels alumnes segons gènere i edat: ESO

			Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
ESO	Noia	N	322	447	142	911
		%	35,3%	49,1%	15,6%	100,0%
		Residu	3,5	-0,2	-3,9	
	Noi	N	266	475	218	959
		%	27,7%	49,5%	22,7%	100,0%
		Residu	-3,5	0,2	3,9	
	Total	N	588	922	360	1.870
		%	31,4%	49,3%	19,3%	100,0%
Khi quadrat		21,010 ^a				
V de Cramer		0,106				

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 16. Rendiment dels alumnes segons gènere i edat: batxillerat i cicles formatius

			Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
Batxillerat i cicles formatius	Noia	N	377	333	305	1.015
		%	37,1%	32,8%	30,0%	100,0%
		Residu	3,2	-1,3	-2,0	
	Noi	N	233	278	268	779
		%	29,9%	35,7%	34,4%	100,0%
		Residu	-3,2	1,3	2,0	
	Total	N	610	611	573	1.794
		%	34,0%	34,1%	31,9%	100,0%
Khi quadrat		10,469 ^b				
V de Cramer		0,076				

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Així mateix, també podem constatar la incidència en el rendiment, que també coneixem, de factors socioculturals de què ens dona indici la llengua parlada a casa. Els alumnes catalanoparlants són els que obtenen un millor rendiment: entorn de la meitat (51%) van seguint els diferents cursos sense repeticions ni assignatures o crèdits suspesos. Els que, a casa, parlen català o castellà indiferentment se situen molt a prop (49,4%), però la diferència amb els castellanoparlants (42,1%) o amb els que parlen altres llengües (43%) ja és més significativa.

Taula 17. Rendiment dels alumnes segons llengua parlada a casa

		Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
Català	N	1.082	719	319	2.120
	%	51,0%	33,9%	15,0%	100,0%
	Residu	5,1	-2,8	-3,1	
Castella	N	1.245	1.156	557	2.958
	%	42,1%	39,1%	18,8%	100,0%
	Residu	-6,5	4,2	3,3	
Català i castellà	N	658	461	214	1.333
	%	49,4%	34,6%	16,1%	100,0%
	Residu	2,4	-1,5	-1,2	
Altres	N	52	38	31	121
	%	43,0%	31,4%	25,6%	100,0%
	Residu	-0,8	-1,1	2,5	
Total	N	3.037	2.374	1.121	6.532
	%	46,5%	36,3%	17,2%	100,0%
Khi quadrat		52,242 ^a			
V de Cramer		0,063			

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Aquestes diferències, que vinculen a la situació sociocultural, en termes generals, es mantenen quan controlem l'etapa, tot i que és a primària on el contrast entre catalanoparlants i la resta és més important: en aquesta etapa, pràcticament tres quartes parts (73,9%) dels que empren el català com a llengua habitual se situen en la posició dels qui progressen sense dificultats importants. El percentatge baixa clarament en la resta dels casos. En l'educació secundària postobligatòria, la tendència es manté, però les diferències entre uns i altres són menys importants.

Taula 18. Rendiment dels alumnes segons llengua parlada a casa i edat: primària

			Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
Primària	Català	N	630	187	36	853
		%	73,9%	21,9%	4,2%	100,0%
		Residu	7,0	-5,6	-3,2	
	Castellà	N	731	423	81	1.235
		%	59,2%	34,3%	6,6%	100,0%
		Residu	-4,9	5,1	0,2	
	Bilingües	N	444	198	50	692
		%	64,2%	28,6%	7,2%	100,0%
		Residu	-0,1	-0,4	0,9	
	Altres	N	33	30	18	81
		%	40,7%	37,0%	22,2%	100,0%
		Residu	-4,5	1,6	5,8	
	Total	N	1.838	838	185	2.861
		%	64,2%	29,3%	6,5%	100,0%
Khi quadrat		90,481 ^a				
V de Cramer		0,126				

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 19. Rendiment dels alumnes segons llengua parlada a casa i edat: ESO

			Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
ESO	Català	N	223	305	81	609
		%	36,6%	50,1%	13,3%	100,0%
		Residu	3,4	0,5	-4,5	
	Castellà	N	242	451	199	892
		%	27,1%	50,6%	22,3%	100,0%
		Residu	-3,8	1,0	3,2	
	Bilingües	N	114	161	70	345
		%	33,0%	46,7%	20,3%	100,0%
		Residu	0,7	-1,1	0,5	
	Altres	N	9	7	11	27
		%	33,3%	25,9%	40,7%	100,0%
		Residu	,2	-2,5	2,8	
	Total	N	588	924	361	1873
		%	31,4%	49,3%	19,3%	100,0%
Khi quadrat		36,807 ^a				
V de Cramer		0,099				

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 20. Rendiment dels alumnes segons llengua parlada a casa i edat: batxillerat i cicles formatius

			Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
Batxillerat i cicles formatius	Català	N	229	227	202	658
		%	34,8%	34,5%	30,7%	100,0%
		Residu	0,6	0,3	-0,9	
	Castellà	N	272	282	277	831
		%	32,7%	33,9%	33,3%	100,0%
		Residu	-1,0	-0,1	1,1	
	Bilingües	N	100	102	94	296
		%	33,8%	34,5%	31,8%	100,0%
		Residu	-0,1	0,2	-0,1	
	Altres	N	10	1	2	13
		%	76,9%	7,7%	15,4%	100,0%
		Residu	3,3	-2,0	-1,3	
	Total	N	611	612	575	1.798
		%	34,0%	34,0%	32,0%	100,0%
Khi quadrat		12,218 ^c				
V de Cramer		0,058				

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

El rendiment acadèmic també es vincula a l'edat dels estudiants i a l'etapa en què es troben, i és a l'ESO on el percentatge dels que avancen sense entrebancs se situa en el punt més baix (31,4%). L'obstacle que, per raons diverses, es planteja en aquesta etapa es posa de manifest, principalment, quan la posem en contrast amb la que la precedeix: a l'educació primària el percentatge d'alumnes que es troben en la situació avantatjosa a què ens estem referint queda doblat (64,2%). El baix índex que hem identificat, en el cas de l'educació secundària obligatòria, creix lleugerament (34%) en la postobligatòria, tot i que és en aquesta mateixa etapa on també augmenta més clarament el percentatge d'alumnes amb més dificultats de rendiment: una tercera part (32%) dels alumnes d'aquesta etapa es troben amb força dificultats per a avançar en la seva trajectòria acadèmica.

Taula 21. Rendiment dels alumnes segons edat

		Progrés adequat	Algunes dificultats	Força dificultats	Total
Primària	N	1.838	838	185	2.861
	%	64,2%	29,3%	6,5%	100,0%
	Residu	25,4	-10,5	-20,2	
ESO	N	588	924	361	1.873
	%	31,4%	49,3%	19,3%	100,0%
	Residu	-15,5	13,8	2,9	
Batxillerat i cicles formatius	N	611	612	575	1.798
	%	34,0%	34,0%	32,0%	100,0%
	Residu	-12,5	-2,4	19,6	
Total	N	3.037	2.374	1.121	6.532
	%	46,5%	36,3%	17,2%	100,0%
Khi quadrat		900,615 ^a			
V de Cramer		0,263			

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

La qüestió és, arribats a aquest punt, que coneguda la incidència de les variables que hem identificat en l'aparició de diferències, tant de l'ús de la xarxa fora del centre educatiu com en el mateix rendiment dels alumnes, es posa de manifest la necessitat de tenir presents aquests factors per a una anàlisi adequada de la relació, en què pretenem aprofundir, entre rendiment acadèmic i ús d'Internet fora de l'escola.

7.3.1. Rendiment acadèmic i freqüència d'ús de la xarxa

En l'anàlisi de la relació que iniciem en aquest punt, la pregunta que es formula de manera habitual és si hi ha evidències sobre l'efecte de la tecnologia en el rendiment acadèmic, però, tal com apuntàvem en la introducció d'aquest apartat, des de l'aproximació que nosaltres fem a aquest tipus de qüestions, probablement la pregunta hauria de ser reformulada. Entenem que no podem esperar l'"impacte" uniforme de la tecnologia en els joves ni, en aquest sentit, un ventall d'efectes que es pugui predir i desvincular de la diversitat de pràctiques i contextos en què les TIC són utilitzades, ni, en darrer terme, de la situació específica des d'on cada jove s'aproxima a la xarxa. És en aquest sentit, que podem plantejar la pregunta per fer atenció en la manera com les diferències individuals en el rendiment acadèmic generen desigualtats en l'ús de la xarxa fora del centre educatiu.

Una primera aproximació a la relació entre el rendiment i la freqüència d'ús de la xarxa, fora del centre educatiu, posa de manifest com els alumnes que es troben en millor situació pel que fa al seu progrés acadèmic són els que fan un ús menys intensiu de la xarxa quan són fora del centre: la major part d'aquests alumnes (53,7%) o bé no es connecten mai a la xarxa fora del centre o bé, com a màxim, hi accedeixen mensualment. En els que obtenen un progrés acadèmic més deficient, en canvi, la freqüència d'ús augmenta: entorn de la meitat dels alumnes amb alguna assignatura suspesa en els darrers cursos (51,1%) o amb més dificultats de progrés (49,7%) accedeixen a la xarxa diàriament o, com a mínim, setmanalment.

Taula 22. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment

		Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Progrés adequat	N	566	1.067	710	694	3.037
	%	18,6%	35,1%	23,4%	22,9%	100,0%
	Residu	2,5	1,7	3,7	-7,4	
Algunes dificultats	N	388	770	497	711	2.366
	%	16,4%	32,5%	21,0%	30,1%	100,0%
	Residu	-1,5	-2,0	-0,5	3,9	
Força dificultats	N	178	385	186	370	1.119
	%	15,9%	34,4%	16,6%	33,1%	100,0%
	Residu	-1,4	0,3	-4,2	4,8	
Total	N	1.132	2.222	1.393	1.775	6.522
	%	17,4%	34,1%	21,4%	27,2%	100,0%
Khi quadrat		68,136 ^a				
V de Cramer		0,072				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

La qüestió és que, quan ens detenim en l'anàlisi d'aquesta relació inversa i fem atenció al paper que hi juga el gènere, ens adonem que, tot i que, en el cas dels nois, la relació es manté, en la de les noies queda molt difuminada: tendeixen a ser majoria (51,3%) els nois de bon rendiment que es connecten ben poc o mai a la xarxa i aquest percentatge decreix quan les dificultats acadèmiques augmenten. En canvi, en el cas de les noies, la tendència contrària que hem identificat es desdibuixa i ja no és significativa, la qual cosa ens esperona a no donar per definitiva encara la relació d'inversió que hem observat entre el rendiment i la freqüència d'ús, tot i el suport que aquesta perspectiva ha trobat en algunes aproximacions clàssiques a l'anàlisi de la incidència de la tecnologia en els joves.

Taula 23. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i gènere: noies

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Noies	Progrés adequat	N	321	621	391	354	1.687
		%	19,0%	36,8%	23,2%	21,0%	100,0%
		Residu	1,2	0,1	1,9	-3,0	
	Algunes dificultats	N	199	408	236	293	1.136
		%	17,5%	35,9%	20,8%	25,8%	100,0%
		Residu	-0,8	-0,7	-1,1	2,6	
	Força dificultats	N	90	199	104	127	520
		%	17,3%	38,3%	20,0%	24,4%	100,0%
		Residu	-0,6	0,8	-1,1	0,7	
	Total	N	610	1.228	731	774	3.343
%		18,2%	36,7%	21,9%	23,2%	100,0%	
Khi quadrat		11,671					
V de Cramer		0,042					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$ **Taula 24. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i gènere: nois**

			Mai	Mensual- ment o menys	Setmanal- ment	Diàriament	Total
Nois	Progrés adequat	N	243	446	318	338	1.345
		%	18,1%	33,2%	23,6%	25,1%	100,0%
		Residu	2,2	1,9	3,3	-6,6	
	Algunes dificultats	N	188	360	260	418	1.226
		%	15,3%	29,4%	21,2%	34,1%	100,0%
		Residu	-1,3	-1,9	0,4	2,5	
	Força dificultats	N	88	185	82	241	596
		%	14,8%	31,0%	13,8%	40,4%	100,0%
		Residu	-1,2	-0,1	-4,7	5,2	
	Total	N	519	991	660	997	3.167
%		16,4%	31,3%	20,8%	31,5%	100,0%	
Khi quadrat		61,638 ^a					
V de Cramer		0,099					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Així doncs, anant més enllà en l'anàlisi d'aquesta relació, hem volgut fer atenció a l'efecte del context sociocultural en la relació a què ens estem referint. Des d'aquest punt de vista, quan controlem la llengua parlada, veiem que, novament, la tendència inversa que descriuim entre el rendiment i la freqüència d'ús es manté en els catalanoparlants, en els que parlen castellà i també en els bilingües. Solament en el cas dels catalanoparlants, d'altra banda, la majoria, entre els de millor rendiment (52,2%), se situen en les freqüències de connexió més altes. Tot i això, en aquest cas, la relació inversa a què apuntem també es manté ja que encara és més alt el percentatge d'alumnes amb més dificultats que accedeixen més sovint a la xarxa (54,8%).

Taula 25. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i llengua parlada a casa: català

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Català	Progrés adequat	N	132	385	277	288	1.082
		%	12,2%	35,6%	25,6%	26,6%	100,0%
		Residu	0,5	2,7	1,6	-4,6	
	Algunes dificultats	N	77	209	167	265	718
		%	10,7%	29,1%	23,3%	36,9%	100,0%
		Residu	-1,1	-2,6	-0,7	4,1	
	Força dificultats	N	42	102	68	107	319
		%	13,2%	32,0%	21,3%	33,5%	100,0%
		Residu	0,8	-0,4	-1,3	1,0	
	Total	N	251	696	512	660	2.119
%		11,8%	32,8%	24,2%	31,1%	100,0%	
Khi quadrat		24,544 ^a					
V de Cramer		0,076					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 26. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i llengua parlada a casa: castellà

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Castellà	Progrés adequat	N	292	428	268	257	1.245
		%	23,5%	34,4%	21,5%	20,6%	100,0%
		Residu	3,1	-0,3	2,4	-4,8	
	Algunes dificultats	N	224	401	220	305	1.150
		%	19,5%	34,9%	19,1%	26,5%	100,0%
		Residu	-1,3	0,2	-0,4	1,4	
	Força dificultats	N	95	194	87	179	555
		%	17,1%	35,0%	15,7%	32,3%	100,0%
		Residu	-2,3	0,2	-2,5	4,3	
	Total	N	611	1.023	575	741	2.950
		%	20,7%	34,7%	19,5%	25,1%	100,0%
		%	38,7%	51,6%	9,7%	,0%	100,0%
		Residu	-0,3	2,0	-0,8	-1,9	
	Total	N	50	44	17	10	121
		%	41,3%	36,4%	14,0%	8,3%	100,0%
Khi quadrat		37,826 ^a					
V de Cramer		0,080					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 27. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i llengua parlada a casa: castellà i català

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Bilingües	Progrés adequat	N	118	242	156	142	658
		%	17,9%	36,8%	23,7%	21,6%	100,0%
		Residu	1,4	1,8	1,8	-4,7	
	Algunes dificultats	N	73	144	105	138	460
		%	15,9%	31,3%	22,8%	30,0%	100,0%
		Residu	-0,5	-1,8	0,7	1,6	
	Força dificultats	N	29	73	28	84	214
		%	13,6%	34,1%	13,1%	39,3%	100,0%
		Residu	-1,3	-0,1	-3,3	4,3	
	Total	N	220	459	289	364	1.332
%		16,5%	34,5%	21,7%	27,3%	100,0%	
Khi quadrat		33,522 ^a					
V de Cramer		0,112					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$ **Taula 28. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i llengua parlada a casa: altres**

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Altres	Progrés adequat	N	24	12	9	7	52
		%	46,2%	23,1%	17,3%	13,5%	100,0%
		Residu	0,9	-2,6	0,9	1,8	
	Algunes dificultats	N	14	16	5	3	38
		%	36,8%	42,1%	13,2%	7,9%	100,0%
		Residu	-0,7	0,9	-0,2	-0,1	
	Força dificultats	N	12	16	3	0	31
		%	38,7%	51,6%	9,7%	,0%	100,0%
		Residu	-0,3	2,0	-0,8	-1,9	
	Total	N	50	44	17	10	121
%		41,3%	36,4%	14,0%	8,3%	100,0%	
Khi quadrat		10,485					
V de Cramer		0,208					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Aquesta anàlisi inicial ens podria conduir fàcilment cap al discurs de la necessitat de prevenció davant el risc que comporta la xarxa per als joves com a conseqüència de la potencialitat que els ofereix d'accés, sense restriccions, als espais públics (Jackson i Scott, 1999, 86-87; Holloway & Valentine, 2003, 4-7). Procurant anar més enllà d'aquesta visió essencialista de la joventut, dionisiana o apol·loniana (Jenks, 1996) i deixant d'observar aquest grup social com si fos homogeni, hem fet un pas més en aquesta anàlisi preliminar per a fer atenció al pes que pot tenir l'edat dels nois i noies en la tendència que estem considerant. La qüestió és que, arribats a aquest punt, quan controlem l'etapa en què es troben els alumnes, la relació a què apuntàvem inicialment s'inverteix. Això es pot observar amb claredat en el cas dels alumnes de primària en què el percentatge dels que tenen menor nivell d'accés baixa d'acord amb l'acadèmic: tres quartes parts (74,9%) dels alumnes amb menor rendiment se situen en els índexs més baixos de connexió i, en canvi, aquest percentatge, essent encara elevat en aquesta etapa, es redueix sensiblement (66,2%) per al cas dels que tenen millor rendiment.

Taula 29. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i edat: primària

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Primària	Progrés adequat	N	471	746	415	206	1.838
		%	25,6%	40,6%	22,6%	11,2%	100,0%
		Residu	-4,0	1,7	2,1	0,4	
	Algunes dificultats	N	262	313	165	94	834
		%	31,4%	37,5%	19,8%	11,3%	100,0%
		Residu	2,5	-1,3	-1,4	0,3	
	Força dificultats	N	71	66	31	15	183
		%	38,8%	36,1%	16,9%	8,2%	100,0%
		Residu	3,3	-1,0	-1,5	-1,3	
	Total	N	804	1.125	611	315	2.855
		%	28,2%	39,4%	21,4%	11,0%	100,0%
Khi quadrat		21,938 ^a					
V de Cramer		0,062					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 30. Frequència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i edat: ESO

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
ESO	Progrés adequat	N	49	146	150	243	588
		%	8,3%	24,8%	25,5%	41,3%	100,0%
		Residu	-1,7	-3,6	2,9	2,0	
	Algunes dificultats	N	91	284	201	345	921
		%	9,9%	30,8%	21,8%	37,5%	100,0%
		Residu	-0,3	0,3	0,5	-0,5	
	Força dificultats	N	49	140	49	123	361
		%	13,6%	38,8%	13,6%	34,1%	100,0%
		Residu	2,4	3,8	-4,0	-1,7	
	Total	N	189	570	400	711	1.870
%		10,1%	30,5%	21,4%	38,0%	100,0%	
Khi quadrat		38,833 ^a					
V de Cramer		0,102					

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 31. Frequència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment i edat: batxillerat i cicles formatius

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Batxillerat i cicles formatius	Progrés adequat	N	46	175	145	245	611
		%	7,5%	28,6%	23,7%	40,1%	100,0%
		Residu	-0,2	-0,5	1,8	-1,0	
	Algunes dificultats	N	35	173	131	272	611
		%	5,7%	28,3%	21,4%	44,5%	100,0%
		Residu	-2,3	-0,7	0,1	1,8	
	Força dificultats	N	58	179	106	232	575
		%	10,1%	31,1%	18,4%	40,3%	100,0%
		Residu	2,6	1,2	-2,0	-0,8	
	Total	N	139	527	382	749	1.797
		%	7,7%	29,3%	21,3%	41,7%	100,0%
Khi quadrat		13,992 ^c					
V de Cramer		0,062					

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Ara, doncs, podem apreciar que la relació entre el rendiment acadèmic i la freqüència d'ús de la xarxa, quan controlem l'edat, és una relació directa que es manté també quan fem atenció a l'educació secundària obligatòria: dues tercers parts (66,8%) dels alumnes de l'ESO amb millor rendiment es troben en els majors nivells d'accés i, en canvi, aquest índex va decreixent amb el propi rendiment, de manera que, entre els que es troben amb més obstacles per a progressar acadèmicament, el percentatge dels que se situen en aquests nivells alts d'accés també baixa significativament (47,7%).

En la secundària postobligatòria, la inversió de la tendència a què ens estem referint s'identifica amb menys claredat: en el grup de major freqüència d'accés, el percentatge més elevat (65,9%) l'ocupen els estudiants que se situen en un nivell mitjà pel que fa al rendiment i no pas en el més alt (63,8%). Tot i això, els alumnes d'aquesta etapa que progressen amb més dificultats també són els que es troben en menor percentatge (58,7%) entre els que accedeixen més sovint a la xarxa fora del centre.

Podem dir, doncs, que en termes generals, el canvi en el signe de la relació a què apuntàvem inicialment es manté i que el control de l'edat ens permet observar com el vincle entre el rendiment acadèmic i la freqüència d'ús de la xarxa es produeix, en realitat, com una relació directa.

Fent atenció encara a la *incidència que pot tenir el gènere* en el lligam que estem observant entre el rendiment i la intensitat amb què la xarxa és utilitzada i distingint com es produeix entre les diferents etapes, podem observar que la relació directa que s'ha anat manifestant, després d'una primera aproximació, encara es manté quan controlem el gènere dels alumnes. Això, per al cas de primària, s'observa amb claredat quan ens fixem en l'increment de l'ús per part de les nenes a mesura que millora la seva situació de progrés acadèmic: entre les que tenen més dificultats de rendiment, poc més d'una quarta part (26%) se situen en la freqüència de connexió més alta, però, en canvi, aquesta fracció augmenta en les nenes amb millor rendiment. En aquest cas, gairebé una tercera part (31,4%) es connecten a Internet diàriament o, com a màxim setmanalment, fora de l'escola. Per al cas dels nens d'aquesta etapa, la tendència es manté, tot i que, en aquest cas, les diferències no són significatives.

Taula 32. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, gènere i edat: noies de primària

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Noies	Progrés adequat	N	259	419	216	94	988
		%	26,2%	42,4%	21,9%	9,5%	100,0%
		Residu	-3,4	1,6	1,2	1,0	
	Algunes dificultats	N	118	142	66	31	357
		%	33,1%	39,8%	18,5%	8,7%	100,0%
		Residu	2,0	-0,6	-1,4	-0,3	
	Força dificultats	N	33	21	16	3	73
		%	45,2%	28,8%	21,9%	4,1%	100,0%
		Residu	3,2	-2,2	0,2	-1,5	
	Total	N	410	582	298	128	1.418
%		28,9%	41,0%	21,0%	9,0%	100,0%	
Khi quadrat		18,288 ^b					
V de Cramer		0,080					

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 33. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, gènere i edat: nois de primària

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Nois	Progrés adequat	N	210	327	198	111	846
		%	24,8%	38,7%	23,4%	13,1%	100,0%
		Residu	-2,5	0,7	1,8	0,2	
	Algunes dificultats	N	143	171	99	63	476
		%	30,0%	35,9%	20,8%	13,2%	100,0%
		Residu	1,6	-1,1	-0,6	0,2	
	Força dificultats	N	38	45	15	12	110
		%	34,5%	40,9%	13,6%	10,9%	100,0%
		Residu	1,8	0,7	-2,2	-0,7	
	Total	N	391	543	312	186	1432
%		27,3%	37,9%	21,8%	13,0%	100,0%	
Khi quadrat		11,189					
V de Cramer		0,063					

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

La mateixa relació es manté, tant per al cas de les noies, com dels nois, a l'educació secundària obligatòria. Pràcticament, dues tercers parts (64,3%) entre les noies amb millor rendiment d'aquesta etapa, quan són fora de l'escola, accedeixen a la xarxa, com a mínim setmanalment i, en força casos, amb una freqüència diària. Quan tenen més problemes de progrés acadèmic, en canvi, les noies que accedeixen tan sovint a la xarxa són significativament menys (40,9%). Això mateix s'observa per al cas dels nois: els més ben situats acadèmicament també són els que arriben, en major percentatge (69,9%), a les quotes de connexió més elevades. Els que es troben en el nivell de rendiment més baix també es troben menys (52,3%) en aquest nivell alt d'accés.

Taula 34. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, gènere i edat: noies d'ESO

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Noies	Progrés adequat	N	33	82	84	123	322
		%	10,2%	25,5%	26,1%	38,2%	100,0%
		Residu	-1,2	-3,2	2,2	2,1	
	Algunes dificultats	N	55	148	94	149	446
		%	12,3%	33,2%	21,1%	33,4%	100,0%
		Residu	0,3	0,6	-0,6	-0,3	
	Força dificultats	N	21	63	22	36	142
		%	14,8%	44,4%	15,5%	25,4%	100,0%
		Residu	1,1	3,4	-2,0	-2,3	
	Total	N	109	293	200	308	910
%		12,0%	32,2%	22,0%	33,8%	100,0%	
Khi quadrat		23,195 ^a					
V de Cramer		0,113					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 35. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, gènere i edat: nois d'ESO

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Nois	Progrés adequat	N	16	64	66	120	266
		%	6,0%	24,1%	24,8%	45,1%	100,0%
		Residu	-1,6	-2,0	1,9	1,2	
	Algunes dificultats	N	36	135	106	196	473
		%	7,6%	28,5%	22,4%	41,4%	100,0%
		Residu	-0,8	-0,1	1,2	-0,4	
	Força dificultats	N	28	76	27	87	218
		%	12,8%	34,9%	12,4%	39,9%	100,0%
		Residu	2,7	2,3	-3,5	-0,7	
	Total	N	80	275	199	403	957
%		8,4%	28,7%	20,8%	42,1%	100,0%	
Khi quadrat		23,131 ^a					
V de Cramer		0,110					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Cal dir, però, que a l'etapa secundària postobligatòria aquesta mateixa relació s'observa amb més dificultats: per al cas de les noies la tendència es manté, tot i que les diferències no són significatives. En el cas dels nois, en canvi, la tendència queda desdibuixada.

Taula 36. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, gènere i edat: Noies de batxillerat i cicles formatius

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Noies	Progrés adequat	N	29	120	91	137	377
		%	7,7%	31,8%	24,1%	36,3%	100,0%
		Residu	-1,1	-1,5	0,7	1,6	
	Algunes dificultats	N	26	118	76	113	333
		%	7,8%	35,4%	22,8%	33,9%	100,0%
		Residu	-0,9	0,3	-0,1	0,3	
	Força dificultats	N	36	115	66	88	305
		%	11,8%	37,7%	21,6%	28,9%	100,0%
		Residu	2,1	1,3	-0,7	-2,0	
	Total	N	91	353	233	338	1015
%		9,0%	34,8%	23,0%	33,3%	100,0%	
Khi quadrat		9,014					
V de Cramer		0,067					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$ **Taula 37. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, gènere i edat: nois de batxillerat i cicles formatius**

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Nois	Progrés adequat	N	17	55	54	107	233
		%	7,3%	23,6%	23,2%	45,9%	100,0%
		Residu	0,9	0,6	1,9	-2,4	
	Algunes dificultats	N	9	54	55	159	277
		%	3,2%	19,5%	19,9%	57,4%	100,0%
		Residu	-2,5	-1,4	0,4	2,1	
	Força dificultats	N	22	64	40	142	268
		%	8,2%	23,9%	14,9%	53,0%	100,0%
		Residu	1,7	0,8	-2,2	0,2	
	Total	N	48	173	149	408	778
%		6,2%	22,2%	19,2%	52,4%	100,0%	
Khi quadrat		15,317 ^c					
V de Cramer		0,099					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En darrer terme, per a cloure aquesta aproximació a la relació entre el rendiment acadèmic i la freqüència d'ús de la xarxa, podem observar novament com, controlat l'efecte de l'edat dels alumnes sobre la llengua parlada, no se sosté la relació inversa que havíem identificat inicialment en l'anàlisi de la incidència del context sociocultural sobre la relació a què ens estem referint. L'efecte invers amb el rendiment, en aquesta darrera anàlisi, deixa de ser significativa i desapareix.

Taula 38. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de primària que parlen català

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Català	Progrés adequat	N	110	272	161	87	630
		%	17,5%	43,2%	25,6%	13,8%	100,0%
		Residu	-3,4	1,1	0,8	1,5	
	Algunes dificultats	N	48	75	44	20	187
		%	25,7%	40,1%	23,5%	10,7%	100,0%
		Residu	2,1	-0,6	-0,5	-1,0	
	Força dificultats	N	15	12	7	2	36
		%	41,7%	33,3%	19,4%	5,6%	100,0%
		Residu	3,3	-1,1	-0,8	-1,3	
	Total	N	173	359	212	109	853
%		20,3%	42,1%	24,9%	12,8%	100,0%	
Khi quadrat		17,582 ^b					
V de Cramer		0,102					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 39. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de primària que parlen castellà

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Castellà	Progrés adequat	N	237	278	152	64	731
		%	32,4%	38,0%	20,8%	8,8%	100,0%
		Residu	-1,0	0,5	1,4	-1,1	
	Algunes dificultats	N	145	156	72	47	420
		%	34,5%	37,1%	17,1%	11,2%	100,0%
		Residu	0,5	-0,2	-1,5	1,4	
	Força dificultats	N	30	27	16	6	79
		%	38,0%	34,2%	20,3%	7,6%	100,0%
		Residu	0,9	-0,6	0,2	-0,6	
	Total	N	412	461	240	117	1.230
		%	33,5%	37,5%	19,5%	9,5%	100,0%
Khi quadrat		4,994					
V de Cramer		0,045					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 40. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de primària que parlen castellà i català

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Castellà i Català	Progrés adequat	N	105	188	98	53	444
		%	23,6%	42,3%	22,1%	11,9%	100,0%
		Residu	-1,7	1,4	0,4	-0,4	
	Algunes dificultats	N	57	70	45	25	197
		%	28,9%	35,5%	22,8%	12,7%	100,0%
		Residu	1,2	-1,6	0,5	0,2	
	Força dificultats	N	16	21	6	7	50
		%	32,0%	42,0%	12,0%	14,0%	100,0%
		Residu	1,0	0,2	-1,7	0,4	
	Total	N	178	279	149	85	691
%		25,8%	40,4%	21,6%	12,3%	100,0%	
Khi quadrat		6,410					
V de Cramer		0,068					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 41. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de primària que parlen altres llengües

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Altres	Progrés adequat	N	19	8	4	2	33
		%	57,6%	24,2%	12,1%	6,1%	100,0%
		Residu	1,0	-1,3	-0,1	0,4	
	Algunes dificultats	N	12	12	4	2	30
		%	40,0%	40,0%	13,3%	6,7%	100,0%
		Residu	-1,5	1,2	0,2	0,6	
	Força dificultats	N	10	6	2	0	18
		%	55,6%	33,3%	11,1%	,0%	100,0%
		Residu	0,5	0,1	-0,2	-1,1	
	Total	N	41	26	10	4	81
%		50,6%	32,1%	12,3%	4,9%	100,0%	
Khi quadrat		3,499					
V de Cramer		0,147					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 42. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes d'ESO que parlen català

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Català	Progrés adequat	N	11	51	57	104	223
		%	4,9%	22,9%	25,6%	46,6%	100,0%
		Residu	-1,4	-1,2	0,9	1,0	
	Algunes dificultats	N	20	79	69	136	304
		%	6,6%	26,0%	22,7%	44,7%	100,0%
		Residu	-0,2	0,2	-0,5	0,3	
	Força dificultats	N	10	26	17	28	81
		%	12,3%	32,1%	21,0%	34,6%	100,0%
		Residu	2,2	1,4	-0,6	-1,9	
	Total	N	41	156	143	268	608
%		6,7%	25,7%	23,5%	44,1%	100,0%	
Khi quadrat		9,591					
V de Cramer		0,089					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 43. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes d'ESO que parlen castellà

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Castellà	Progrés adequat	N	25	66	58	93	242
		%	10,3%	27,3%	24,0%	38,4%	100,0%
		Residu	-1,5	-2,4	2,1	1,6	
	Algunes dificultats	N	60	151	93	145	449
		%	13,4%	33,6%	20,7%	32,3%	100,0%
		Residu	0,3	0,2	1,1	-1,3	
	Força dificultats	N	31	80	21	67	199
		%	15,6%	40,2%	10,6%	33,7%	100,0%
		Residu	1,2	2,3	-3,6	-0,2	
	Total	N	116	297	172	305	890
%		13,0%	33,4%	19,3%	34,3%	100,0%	
Khi quadrat		20,694 ^b					
V de Cramer		0,108					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$ **Taula 44. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes d'ESO que parlen castellà i català**

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Bilingües	Progrés adequat	N	9	28	32	45	114
		%	7,9%	24,6%	28,1%	39,5%	100,0%
		Residu	0,3	-1,6	1,5	0,0	
	Algunes dificultats	N	10	50	38	63	161
		%	6,2%	31,1%	23,6%	39,1%	100,0%
		Residu	-0,7	0,3	0,2	-0,1	
	Força dificultats	N	6	26	10	28	70
		%	8,6%	37,1%	14,3%	40,0%	100,0%
		Residu	0,5	1,4	-2,0	0,1	
	Total	N	25	104	80	136	345
%		7,2%	30,1%	23,2%	39,4%	100,0%	
Khi quadrat		6,420					
V de Cramer		0,096					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 45. Frequència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes d'ESO que parlen altres llengües

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Altres	Progrés adequat	N	4	1	3	1	9
		%	44,4%	11,1%	33,3%	11,1%	100,0%
		Residu	1,6	-2,7	1,4	0,5	
	Algunes dificultats	N	1	4	1	1	7
		%	14,3%	57,1%	14,3%	14,3%	100,0%
		Residu	-0,8	0,6	-0,3	0,8	
	Força dificultats	N	2	8	1	0	11
		%	18,2%	72,7%	9,1%	,0%	100,0%
		Residu	-0,8	2,1	-1,0	-1,2	
	Total	N	7	13	5	2	27
%		25,9%	48,1%	18,5%	7,4%	100,0%	
Khi quadrat		8,964					
V de Cramer		0,407					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 46. Frequència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen català

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Català	Progrés adequat	N	11	62	59	97	229
		%	4,8%	27,1%	25,8%	42,4%	100,0%
		Residu	-0,7	-0,2	0,8	-0,2	
	Algunes dificultats	N	9	55	54	109	227
		%	4,0%	24,2%	23,8%	48,0%	100,0%
		Residu	-1,3	-1,4	0,0	1,9	
	Força dificultats	N	17	64	44	77	202
		%	8,4%	31,7%	21,8%	38,1%	100,0%
		Residu	2,1	1,6	-0,8	-1,7	
	Total	N	37	181	157	283	658
%		5,6%	27,5%	23,9%	43,0%	100,0%	
Khi quadrat		9,552					
V de Cramer		0,085					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 47. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen castellà

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Castellà	Progrés adequat	N	30	84	58	100	272
		%	11,0%	30,9%	21,3%	36,8%	100,0%
		Residu	0,7	-0,5	0,9	-0,7	
	Algunes dificultats	N	19	94	55	113	281
		%	6,8%	33,5%	19,6%	40,2%	100,0%
		Residu	-2,2	0,7	0,0	0,8	
	Força dificultats	N	34	87	50	106	277
		%	12,3%	31,4%	18,1%	38,3%	100,0%
		Residu	1,5	-0,2	-0,8	-0,1	
	Total	N	83	265	163	319	830
%		10,0%	31,9%	19,6%	38,4%	100,0%	
Khi quadrat		6,169					
V de Cramer		0,061					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 48. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen castellà i català

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Bilingües	Progrés adequat	N	4	26	26	44	100
		%	4,0%	26,0%	26,0%	44,0%	100,0%
		Residu	-0,9	0,1	1,8	-1,1	
	Algunes dificultats	N	6	24	22	50	102
		%	5,9%	23,5%	21,6%	49,0%	100,0%
		Residu	0,1	-0,6	0,4	0,2	
	Força dificultats	N	7	26	12	49	94
		%	7,4%	27,7%	12,8%	52,1%	100,0%
		Residu	0,9	0,5	-2,2	0,9	
	Total	N	17	76	60	143	296
%		5,7%	25,7%	20,3%	48,3%	100,0%	
Khi quadrat		6,333					
V de Cramer		0,103					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 49. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons rendiment, edat i llengua parlada a casa: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen altres llengües

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Altres	Progrés adequat	N	1	3	2	4	10
		%	10,0%	30,0%	20,0%	40,0%	100,0%
		Residu	-1,0	-1,1	0,8	1,3	
	Algunes dificultats	N	1	0	0	0	1
		%	100,0 %	,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		Residu	2,4	-0,8	-0,4	-0,7	
	Força dificultats	N	0	2	0	0	2
		%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		Residu	-0,7	1,9	-0,7	-1,0	
	Total	N	2	5	2	4	13
%		15,4%	38,5%	15,4%	30,8%	100,0%	
Khi quadrat		9,490					
V de Cramer		0,604					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Arribats a aquest punt, es posa de manifest que la relació negativa que podríem esperar des d'una determinada percepció de l'efecte perjudicial de la tecnologia en el rendiment no se sosté quan aprofundim en l'anàlisi d'aquesta relació. Des d'aquest punt de vista, podem posar en qüestió el fonament de la por en l'efecte negatiu per al progrés acadèmic que podríem esperar de l'accés a la xarxa. Tampoc volem caure, però, en el costat oposat per a subratllar el benefici intrínsec que hauria de derivar de la connexió a Internet. Hem de fer un pas més i preguntar-nos per les diferències en la manera com uns i altres utilitzen la xarxa. Des de la nostra perspectiva, entenem que l'efecte diferencial de la tecnologia, més enllà de la possibilitat, del lloc i de la freqüència d'accés depèn, fonamentalment, de la desigualtat en les intencions i forma d'ús (Thrift, 1996; Bingham et al. 2001, Holloway & Valentine, 2003). A partir d'aquí, hem de fer un pas més i preguntar-nos per la manera com uns i altres utilitzen la xarxa. Entenem que l'efecte de la tecnologia, més enllà del lloc i temps d'accés depèn, fonamentalment, de les intencions i forma d'ús.

7.3.2. Rendiment acadèmic i formes d'ús de la xarxa

Amb el propòsit de poder copsar aquesta aproximació diferenciada a la xarxa, hem procurat identificar les formes d'ús més habitual i, a la vegada, més oposades pel que fa al seu grau de

vinculació amb l'activitat escolar dels nois/es. Amb aquest propòsit, hem fet atenció, per una banda, a l'ús de la xarxa per accedir a la informació necessària per a la resolució de treballs o activitats acadèmiques i, per altra banda, en aquelles altres formes d'ús que, normalment, es vinculen més al temps d'oci dels joves.

La primera tendència que posa de manifest la nostra anàlisi és la relació directa que es manté entre el rendiment acadèmic dels alumnes i l'ús d'Internet per a finalitats vinculades a la seva activitat escolar: els alumnes que es troben amb més dificultats per a progressar en el seu trajecte educatiu també utilitzen la xarxa majoritàriament (64,1%) per a aquest tipus de finalitats, però a mesura que el rendiment és més satisfactori aquesta forma d'ús d'Internet s'incrementa. Així, entre els alumnes que progressen a més bon ritme, però encara amb algunes dificultats, creix el percentatge (67,4%) dels que utilitzen la xarxa per resoldre activitats escolars. L'increment, però, és més important quan fem atenció a la presència d'aquest tipus d'ús en el cas dels alumnes que mantenen la millor posició pel que fa al seu rendiment acadèmic. En aquest cas, més de tres quartes parts dels alumnes (77,4%) utilitzen la xarxa per poder portar a terme activitats escolars.

Taula 50. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar (Base: Usuaris d'Internet)

		Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Progrés adequat	N	1.911	1.282
	%	77,4%	51,9%
	Residu	8,9	-6,6
Algunes dificultats	N	1.330	1184
	%	67,4%	60,0%
	Residu	-5,0	3,6
Força dificultats	N	602	590
	%	64,1%	62,8%
	Residu	-5,4	4,1
Total	N	3.843	3.056
	%	71,4%	56,8%
Khi quadrat V de Cramer		81,159 ^a 0,124	

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Aquesta situació de desigualtat en la forma d'ús d'Internet que es produeix entre els alumnes que es troben en posicions acadèmiques diferents es posa de manifest igualment quan dirigim l'atenció cap a d'altres formes d'ús de la xarxa també habituals, però, en canvi, més desvinculades de

l'activitat dels nois/es en el centre educatiu. Ens referim a l'ús d'Internet per a practicar activitats lúdiques o, en sentit ample, per a qüestions relacionades amb el lleure: descarregar música o pel·lícules, obtenir jocs i participar-hi... L'apropament a la xarxa per desenvolupar activitats d'oci és significativament menor per al cas dels que es troben en una millor posició de progrés acadèmic. Tot i que una bona part d'aquests alumnes (51,9%) també utilitzen la xarxa per a aquests propòsits, el percentatge dels que, quan són fora de l'escola, utilitzen la xarxa per a finalitats de tipus lúdic va creixent a mesura que augmenten les dificultats en el rendiment: els alumnes que ja es troben amb alguns obstacles per a tirar endavant en el seu trajecte escolar accedeixen més sovint a la xarxa (60%) per a baixar-se música, jugar, accedir a pel·lícules... i aquest tipus d'ús encara és més freqüent (62,8%) en el cas dels alumnes que acumulen més dificultats.

Podem observar que els anys d'experiència dels alumnes com a usuaris d'Internet no introdueixen modificacions en aquesta tendència general. Tant entre els usuaris més novells, com entre els que acumulen més anys d'experiència es manté, d'una banda, la relació directa entre el rendiment acadèmic i l'ús de la xarxa per a finalitats escolars i també la relació inversa entre el rendiment acadèmic i els usos per a activitats de lleure.

Taula 51. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i antiguitat en l'ús: menys d'un any (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb f inalitats de lleure
Menys d'un any	Progrés adequat	N	239	123
		%	65,7%	33,8%
		Residu	2,7	-3,0
	Algunes dificultats	N	206	153
		%	58,0%	43,1%
		Residu	-1,2	1,8
	Força dificultats	N	80	68
		%	53,3%	45,3%
		Residu	-1,9	1,6
	Total	N	525	344
%		60,4%	39,6%	
Khi quadrat			8,177 ^b	9,014 ^b
V de Cramer			0,097	0,102

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 52. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i antiguitat en l'ús: un any o més (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Un any o més	Progrés adequat	N	1.661	1154
		%	79,8%	55,4%
		Residu	8,5	-6,3
	Algunes dificultats	N	1.109	1.017
		%	69,6%	63,8%
		Residu	-4,8	3,6
	Força dificultats	N	514	514
		%	66,4%	66,4%
		Residu	-5,2	3,8
	Total	N	3.284	2.685
%		73,8%	60,4%	
Khi quadrat			74,806 ^a	41,072 ^a
V de Cramer			0,130	0,096

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

La consistència de l'associació entre el rendiment i la forma d'ús de la xarxa a què ens estem referint es posa de manifest de nou quan fem atenció a l'efecte que hi podria tenir el gènere. Novament, la relació directa del rendiment amb les formes d'ús més vinculades a l'activitat escolar i també la relació inversa amb l'ús de la xarxa per a finalitats lúdiques es mantenen, amb independència de si l'usuari és un noi o una noia.

Taula 53. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i gènere: noies (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Noies	Progrés adequat	N	1.108	599
		%	81,2%	43,9%
		Residu	5,3	-3,9
	Algunes dificultats	N	685	484
		%	73,1%	51,7%
		Residu	-3,4	3,0
	Força dificultats	N	306	218
		%	71,3%	50,8%
		Residu	-3,0	1,4
	Total	N	2.099	1.301
		%	76,9%	47,6%
Khi quadrat			29,075 ^a	15,513 ^a
V de Cramer			0,103	0,075

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 54. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i gènere: nois (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Nois	Progrés adequat	N	800	680
		%	72,6%	61,7%
		Residu	6,3	-4,1
	Algunes dificultats	N	643	699
		%	62,2%	67,6%
		Residu	-3,1	1,3
	Força dificultats	N	294	369
		%	58,0%	72,8%
		Residu	-4,1	3,5
	Total	N	1.737	1.748
%		65,7%	66,1%	
Khi quadrat			42,309 ^a	20,644 ^a
V de Cramer			0,127	0,088

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Podem dir també que l'efecte de la situació sociocultural que detectem a través de la llengua parlada a casa, en termes generals, tampoc fa variar l'associació a què ens estem referint. En el cas dels catalanoparlants, però també en el dels castellanoparlants i en el dels bilingües, els alumnes de millor rendiment són també els que fan major ús de la xarxa per a finalitats escolars. La relació inversa del rendiment amb l'ús per a finalitats d'oci també és manté, controlada la llengua parlada a casa.

Taula 55. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i llengua parlada a casa: català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Català	Progrés adequat	N	749	470
		%	78,8%	49,5%
		Residu	4,2	-4,8
	Algunes dificultats	N	460	390
		%	71,9%	60,9%
		Residu	-2,0	3,8
	Força dificultats	N	185	165
		%	66,8%	59,6%
		Residu	-3,3	1,7
	Total	N	1.394	1.025
		%	74,7%	54,9%
Khi quadrat			20,485 ^a	23,156 ^a
V de Cramer			0,105	0,111

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 56. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i llengua parlada a casa: castellà (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Castellà	Progrés adequat	N	703	507
		%	73,8%	53,3%
		Residu	6,2	-3,0
	Algunes dificultats	N	569	531
		%	61,6%	57,5%
		Residu	-4,1	0,4
	Força dificultats	N	281	293
		%	61,2%	63,8%
		Residu	-2,7	3,3
	Total	N	1.553	1.331
		%	66,5%	57,0%
Khi quadrat			38,841 ^a	14,274 ^a
V de Cramer			0,129	0,078

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 57. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i llengua parlada a casa: castellà i català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Bilingües	Progrés adequat	N	442	292
		%	81,9%	54,1%
		Residu	4,0	-4,0
	Algunes dificultats	N	286	250
		%	74,1%	64,8%
		Residu	-1,5	2,3
	Força dificultats	N	123	126
		%	66,8%	68,5%
		Residu	-3,4	2,5
	Total	N	851	668
%		76,7%	60,2%	
Khi quadrat			19,461 ^a	17,078 ^a
V de Cramer			0,132	0,124

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 58. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i llengua parlada a casa: altres llengües (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Altres	Progrés adequat	N	17	13
		%	60,7%	46,4%
		Residu	-0,4	0,2
	Algunes dificultats	N	15	13
		%	62,5%	54,2%
		Residu	-0,1	1,1
	Força dificultats	N	13	6
		%	68,4%	31,6%
		Residu	0,5	-1,4
	Total	N	45	32
		%	63,4%	45,1%
Khi quadrat			0,302	2,220
V de Cramer			0,065	0,177

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En darrer terme, la relació que analitzem sembla que es difumina per al cas dels alumnes que, a casa, parlen d'altres llengües, diferents del català o castellà. Cal dir, però, que el nombre de casos de què disposem, en aquest grup, probablement no és prou important per poder arribar a conclusions definitives en aquesta anàlisi concreta.

Resseguint encara la consistència de la relació que hem identificat, cal fer atenció també al paper que hi pot jugar l'edat dels nois i noies. El control d'aquesta variable ens permet identificar amb claredat que, en qualsevol de les etapes analitzades, l'increment del rendiment es pot associar amb un major ús de la xarxa per a la resolució d'activitats escolars. La relació directa, per tant, novament es manté independentment de l'edat dels alumnes.

Taula 59. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i edat: alumnes de primària (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Primària	Progrés adequat	N	991	593
		%	72,5%	43,4%
		Residu	7,0	-2,7
	Algunes dificultats	N	343	285
		%	60,0%	49,8%
		Residu	-4,5	2,5
	Força dificultats	N	48	54
		%	43,2%	48,6%
		Residu	-5,6	0,7
	Total	N	1.382	932
		%	67,4%	45,5%
Khi quadrat			60,387 ^a	7,162 ^c
V de Cramer			0,172	0,059

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 60. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i edat: alumnes d'ESO (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
ESO	Progrés adequat	N	451	360
		%	83,7%	66,8%
		Residu	7,7	0,5
	Algunes dificultats	N	556	541
		%	67,2%	65,4%
		Residu	-3,7	-0,4
	Força dificultats	N	189	204
		%	60,8%	65,6%
		Residu	-4,6	-0,1
	Total	N	1.196	1.105
		%	71,3%	65,9%
Khi quadrat			63,889 ^a	0,289
V de Cramer			0,195	0,013

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 61. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar i edat: alumnes de batxillerat i cicles formatius (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Batxillerat i cicles formatius	Progrés adequat	N	469	329
		%	83,0%	58,2%
		Residu	4,6	-2,0
	Algunes dificultats	N	431	358
		%	75,0%	62,3%
		Residu	-1,0	0,5
	Força dificultats	N	365	332
		%	70,6%	64,2%
		Residu	-3,7	1,5
	Total	N	1.265	1.019
		%	76,3%	61,5%
Khi quadrat			23,995 ^a	4,303
V de Cramer			0,120	0,051

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

La qüestió és, però, que quan fem atenció als usos de la xarxa per activitats més vinculades al temps de lleure podem observar que, tot i que la tendència a la relació inversa amb el rendiment es manté a l'etapa d'educació primària, desapareix a l'ESO i al batxillerat. En aquestes dues etapes superiors, no sembla que el rendiment dels alumnes determini un ús diferenciat de la xarxa per a aquest tipus d'activitat no vinculada al procés escolar. En aquest sentit, podem dir que, en el cas dels alumnes més grans, un major rendiment acadèmic no es pot vincular a un menor accés a la xarxa per a activitats lúdiques o de lleure.

En el cas de l'ESO, per exemple, la majoria dels alumnes amb millor rendiment acadèmic (66,8%) també utilitzen Internet per passar l'estona amb jocs, descarregant música, pel·lícules... La diferència, en aquest tipus d'ús, amb els que tenen més dificultats per progressar acadèmicament, en aquesta mateixa etapa, és pràcticament inapreciable (65,6%). L'ús per a finalitats escolars, doncs, no impedeix un ús més lúdic.

Això mateix s'observa, quan controlem, a la vegada, gènere i edat. En totes les etapes educatives, els que mantenen un millor rendiment acadèmic, tant si són noies com si són nois, fan un ús significativament més elevat de la xarxa per a la resolució de treballs escolars.

En canvi, podem confirmar, tal com apuntàvem abans que, en els usos de la xarxa adreçats a l'oci, aquesta diferència no es manté. Amb independència de l'etapa i del gènere dels alumnes, els que avancen amb més facilitat acadèmicament no utilitzen la xarxa exclusivament per a qüestions vinculades amb l'activitat escolar. La diferència en els usos per a l'oci en relació amb els alumnes amb més dificultats escolars no és significativa.

Taula 62. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, gènere i edat: noies de primària (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Noies	Progrés adequat	N	547	256
		%	75,1%	35,2%
		Residu	3,9	-2,4
	Algunes dificultats	N	153	103
		%	64,0%	43,1%
		Residu	-3,0	2,1
	Força dificultats	N	22	18
		%	55,0%	45,0%
		Residu	-2,4	1,0
	Total	N	722	377
		%	71,7%	37,4%
Khi quadrat			16,689 ^a	5,850 ^c
V de Cramer			0,129	0,076

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 63. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, gènere i edat: nois de primària (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Nois	Progrés adequat	N	442	335
		%	69,5%	52,7%
		Residu	5,2	-0,4
	Algunes dificultats	N	190	182
		%	57,1%	54,7%
		Residu	-2,9	0,7
	Força dificultats	N	26	36
		%	36,6%	50,7%
		Residu	-4,8	-0,4
	Total	N	658	553
%		63,3%	53,2%	
Khi quadrat			37,842 ^a	0,531
V de Cramer			0,191	0,023

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 64. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, gènere i edat: noies d'ESO (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Noies	Progrés adequat	N	256	167
		%	88,6%	57,8%
		Residu	5,5	0,7
	Algunes dificultats	N	290	221
		%	74,2%	56,5%
		Residu	-2,5	0,2
	Força dificultats	N	77	61
		%	64,2%	50,8%
		Residu	-3,9	-1,3
	Total	N	623	449
%		77,9%	56,1%	
Khi quadrat			35,431 ^a	1,713
V de Cramer			0,210	0,046

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 65. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, gènere i edat: nois d'ESO (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Nois	Progrés adequat	N	195	193
		%	78,0%	77,2%
		Residu	4,9	1,0
	Algunes dificultats	N	265	319
		%	61,1%	73,5%
		Residu	-2,7	-0,9
	Força dificultats	N	112	142
		%	58,9%	74,7%
		Residu	-2,1	0,0
	Total	N	572	654
%		65,4%	74,8%	
Khi quadrat			24,663 ^a	1,153
V de Cramer			0,168	0,036

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 66. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, gènere i edat: noies de batxillerat i cicles formatius (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Noies	Progrés adequat	N	305	176
		%	87,6%	50,6%
		Residu	3,7	-0,4
	Algunes dificultats	N	242	160
		%	78,8%	52,1%
		Residu	-1,5	0,3
	Força dificultats	N	207	139
		%	77,0%	51,7%
		Residu	-2,3	0,1
	Total	N	754	475
		%	81,6%	51,4%
Khi quadrat			13,910 ^b	0,166
V de Cramer			0,123	0,013

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 67. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, gènere i edat: nois de batxillerat i cicles formatius (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Nois	Progrés adequat	N	163	152
		%	75,5%	70,4%
		Residu	2,3	-1,5
	Algunes dificultats	N	188	198
		%	70,4%	74,2%
		Residu	0,4	0,0
	Força dificultats	N	156	191
		%	63,4%	77,6%
		Residu	-2,6	1,5
	Total	N	507	541
		%	69,5%	74,2%
Khi quadrat			8,032 ^c	3,179
V de Cramer			0,105	0,066

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En darrer terme, podem reforçar encara la relació que hem identificat entre el rendiment i la forma d'ús de la xarxa fent atenció al paper que hi pot jugar el context sociocultural dels alumnes. Quan controlem la llengua parlada a casa i, a la vegada, l'edat dels alumnes, es pot apreciar com la relació directa entre el rendiment i l'ús amb finalitats escolars es manté en totes les etapes amb independència de la situació sociocultural que identifiquem a partir de la llengua emprada a la llar. Ja hem comentat anteriorment que, quan la llengua parlada no és ni el català ni el castellà, la relació a què ens referim no es manté. La qüestió és, però, que probablement el nombre limitat de casos que trobem en aquesta posició no és prou important per poder arribar a una conclusió definitiva per a aquest cas concret que hagi de fer replantejar la independència de l'associació a què ens estem referint en relació amb el rerefons sociocultural en què es produeix.

Finalment, aquesta mateixa anàlisi, feta sobre els usos de la xarxa per a activitats d'oci, permet reafirmar la desaparició de diferències en aquest tipus d'ús que ja hem identificat anteriorment. La llengua parlada a casa no permet observar diferències significatives, en cap de les etapes educatives, entre el nivell de rendiment i l'accés per al lleure. La situació sociocultural no sembla que condicioni aquesta situació, ja que, en cap dels casos, trobem diferències significatives en aquest tipus d'ús.

Taula 68. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. llengua parlada a casa i edat: alumnes de primària que parlen català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Català	Progrés adequat	N	379	197
		%	72,9%	37,9%
		Residu	3,5	-0,9
	Algunes dificultats	N	85	60
		%	61,2%	43,2%
		Residu	-2,4	1,2
	Força dificultats	N	8	7
		%	38,1%	33,3%
		Residu	-3,2	-0,5
	Total	N	472	264
%		69,4%	38,8%	
Khi quadrat			17,121 ^a	1,563
V de Cramer			0,159	0,048

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 69. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. llengua parlada a casa i edat: alumnes de primària que parlen castellà (Base: Usuaris d'Internet).

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Castellà	Progrés adequat	N	338	220
		%	68,6%	44,6%
		Residu	4,4	-1,0
	Algunes dificultats	N	154	131
		%	56,0%	47,6%
		Residu	-2,7	0,6
	Força dificultats	N	18	25
		%	37,5%	52,1%
		Residu	-3,7	0,9
	Total	N	510	376
		%	62,5%	46,1%
Khi quadrat			25,482 ^a	1,385
V de Cramer			0,177	0,041

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 70. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. llengua parlada a casa i edat: alumnes de primària que parlen castellà i català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Bilingües	Progrés adequat	N	267	168
		%	78,8%	49,6%
		Residu	3,8	-2,1
	Algunes dificultats	N	92	84
		%	65,7%	60,0%
		Residu	-2,4	2,0
	Força dificultats	N	18	19
		%	52,9%	55,9%
		Residu	-2,8	0,4
	Total	N	377	271
		%	73,5%	52,8%
Khi quadrat			16,548 ^a	4,472
V de Cramer			0,180	0,093

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 71. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. llengua parlada a casa i edat: alumnes de primària que parlen altres llengües (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Altres	Progrés adequat	N	7	8
		%	50,0%	57,1%
		Residu	-0,7	0,4
	Algunes dificultats	N	12	10
		%	66,7%	55,6%
		Residu	1,1	0,4
	Força dificultats	N	4	3
		%	50,0%	37,5%
		Residu	-0,5	-0,9
	Total	N	23	21
%		57,5%	52,5%	
Khi quadrat			1,125	0,910
V de Cramer			0,168	0,151

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 72. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. Llengua parlada a casa i edat: alumnes d'ESO que parlen català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Català	Progrés adequat	N	179	145
		%	84,4%	68,4%
		Residu	3,7	-0,3
	Algunes dificultats	N	206	197
		%	72,8%	69,6%
		Residu	-1,7	0,2
	Força dificultats	N	44	50
		%	62,0%	70,4%
		Residu	-2,9	0,2
	Total	N	429	392
%		75,8%	69,3%	
Khi quadrat			17,410 ^a	0,136
V de Cramer			0,175	0,015

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 73. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. Llengua parlada a casa i edat: alumnes d'ESO que parlen castellà (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Castellà	Progrés adequat	N	177	144
		%	81,6%	66,4%
		Residu	5,9	0,8
	Algunes dificultats	N	232	243
		%	59,9%	62,8%
		Residu	-3,1	-0,8
	Força dificultats	N	95	108
		%	56,5%	64,3%
		Residu	-2,7	0,1
	Total	N	504	495
%		65,3%	64,1%	
Khi quadrat			35,905 ^a	0,772
V de Cramer			0,216	0,032

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 74. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. llengua parlada a casa i edat: alumnes d'ESO que parlen castellà i català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Bilingües	Progrés adequat	N	93	70
		%	88,6%	66,7%
		Residu	3,1	0,1
	Algunes dificultats	N	115	98
		%	76,2%	64,9%
		Residu	-0,9	-0,6
	Força dificultats	N	42	44
		%	66,7%	69,8%
		Residu	-2,5	0,6
	Total	N	250	212
		%	78,4%	66,5%
Khi quadrat			11,972 ^b	0,490
V de Cramer			0,194	0,039

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 75. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar. llengua parlada a casa i edat: alumnes d'ESO que parlen altres llengües (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Altres	Progrés adequat	N	2	1
		%	40,0%	20,0%
		Residu	-1,4	-0,6
	Algunes dificultats	N	3	3
		%	50,0%	50,0%
		Residu	-0,9	1,3
	Força dificultats	N	8	2
		%	88,9%	22,2%
		Residu	2,0	-0,7
	Total	N	13	6
%		65,0%	30,0%	
Khi quadrat			4,225	1,640
V de Cramer			0,460	0,286

a, p< 0,001; b, p< 0,01; c, p< 0,05

Taula 76. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, llengua parlada a casa i edat: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Català	Progrés adequat	N	191	128
		%	87,6%	58,7%
		Residu	3,7	-0,3
	Algunes dificultats	N	169	133
		%	77,5%	61,0%
		Residu	-0,8	0,6
	Força dificultats	N	133	108
		%	71,9%	58,4%
		Residu	-3,0	-0,3
	Total	N	493	369
		%	79,4%	59,4%
Khi quadrat			15,883 ^a	0,356
V de Cramer			0,160	0,024

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 77. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, llengua parlada a casa i edat: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen castellà (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Castellà	Progrés adequat	N	188	143
		%	77,7%	59,1%
		Residu	2,3	-1,0
	Algunes dificultats	N	183	157
		%	69,8%	59,9%
		Residu	-1,0	-0,7
	Força dificultats	N	168	160
		%	69,1%	65,8%
		Residu	-1,3	1,7
	Total	N	539	460
%		72,2%	61,6%	
Khi quadrat			5,482	2,805
V de Cramer			0,086	0,061

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 78. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, llengua parlada a casa i edat: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen castellà i català (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Bilingües	Progrés adequat	N	82	54
		%	85,4%	56,3%
		Residu	1,5	-2,6
	Algunes dificultats	N	79	68
		%	83,2%	71,6%
		Residu	0,8	1,3
	Força dificultats	N	63	63
		%	72,4%	72,4%
		Residu	-2,3	1,4
	Total	N	224	185
		%	80,6%	66,5%
Khi quadrat			5,545	6,998 ^c
V de Cramer			0,141	0,159

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 79. Utilització d'Internet fora de l'escola segons rendiment escolar, llengua parlada a casa i edat: alumnes de batxillerat i cicles formatius que parlen altres llengües (Base: Usuaris d'Internet)

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Altres	Progrés adequat	N	8	4
		%	88,9%	44,4%
		Residu	1,3	-0,1
	Algunes dificultats	N		0
		%		0,0%
		Residu		
	Força dificultats	N	1	1
		%	50,0%	50,0%
		Residu	-1,3	0,1
	Total	N	9	5
		%	81,8%	45,5%
Khi quadrat			1,664	0,020
V de Cramer			0,389	0,043

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

7.4. La influència de l'àmbit familiar

Constatem, doncs, com la posició acadèmica de l'estudiant es pot vincular a formes d'apropiació d'Internet diferenciades i, en darrer terme, a situacions de desigualtat davant de les oportunitats que, uns i altres, saben trobar en la xarxa com a espai públic. Davant d'aquesta situació, ens preguntem, en primer terme, per la incidència que poden tenir pares i mares, com a principals agents educatius, en l'aprofitament que poden fer de la xarxa els nois i noies quan són fora del centre escolar. Per respondre aquesta qüestió, entenent que un factor d'influència fonamental es desprèn de les possibilitats de connexió a la llar i de l'ús de la xarxa per part dels propis pares i mares, hem fet atenció en la freqüència amb què aquests la utilitzen i en la disponibilitat de connexió a la xarxa, per identificar-ne la relació amb l'accés dels nois i noies a Internet i, amb la manera com la utilitzen, en darrer terme.

Abans d'arribar a aquesta anàlisi, convé que fem atenció a alguns dels trets generals que permeten contextualitzar la relació que estem estudiant. D'una banda, convé subratllar quina és la disponibilitat de connexió de què disposen els nois i noies des de casa seva. En el moment de fer aquest estudi, les condicions de connexió de la majoria no semblen encara les més idònies. La majoria (59,2%) no disposen de cap ordinador connectat a la xarxa, no el poden utilitzar o bé el poden fer servir molt poc.

Taula 80. Disponibilitat de connexió des de casa

	N	%
No en disposa	2.474	37,5
Disponibilitat limitada	1.431	21,7
Sempre disponible	2.686	40,8
Total	6.591	100,0

D'altra banda, la freqüència d'ús per part dels pares tampoc ens ofereix una perspectiva gaire optimista. Gairebé la meitat dels nois i noies (45,5%) diuen que els seus pares no accedeixen mai a la xarxa i a aquest percentatge encara hi hem d'afegir el nombre prou significatiu (21,5%) dels que situen els seus pares en l'índex mínim de connexió en què, com a mínim el pare o la mare es connecten mensualment a la xarxa. No són més d'una tercera part, els pares (33%) que se situen en la banda alta de connexió.

Taula 81. Freqüència d'ús dels pares

	N	%
No usuaris	2.998	45,5
Mensual	1.418	21,5
Setmanal	879	13,3
Diari	1.301	19,7
Total	6.596	100,0

7.4.1. Diferències en les possibilitats d'accés fora del context escolar

Així mateix, quan observem amb deteniment la situació que acabem de descriure, podem veure que no es produeix de manera uniforme. L'edat, el gènere dels alumnes i la seva situació sociocultural permeten observar diferències en aquesta apreciació general.

Inicialment, podem observar com l'edat dels alumnes manté una relació directa amb la disponibilitat de connexió a la llar. Solament en el cas dels alumnes més grans, trobem el percentatge majoritari (53,9%) en la situació òptima d'accés en què els nois i noies no solament disposen de connexió a casa, sinó que la poden fer servir quan volen. En el cas dels alumnes de secundària, la major part (53,2%) no disposen de d'ordinador connectat, no el poden utilitzar o bé ho poden fer molt poc.

Taula 82. Disponibilitat d'accés a la xarxa des de casa segons edat

		Sense ordinador connectat o no el pot fer servir	El pot fer servir poc	El pot fer servir quan vol	Total
Primària	N	1.369	706	835	2.910
	%	47,0%	24,3%	28,7%	100,0%
	Residu	14,2	4,5	-17,7	
ESO	N	639	357	877	1.873
	%	34,1%	19,1%	46,8%	100,0%
	Residu	-3,6	-3,3	6,3	
Batxillerat i cicles formatius	N	466	368	974	1.808
	%	25,8%	20,4%	53,9%	100,0%
	Residu	-12,1	-1,6	13,3	
Total	N	2.474	1.431	2.686	6.591
	%	37,5%	21,7%	40,8%	100,0%
Khi quadrat		355,998 ^a			
V de Cramer		0,164			

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Tot i que la situació que observem sembla favorable als alumnes més grans, cal fer notar que l'edat dels nois també manté una relació inversa amb el nivell d'accés dels pares i mares a la xarxa. Des d'aquest punt de vista, cal subratllar que són els pares dels alumnes més joves els que fan major ús de la xarxa. En el cas dels alumnes de primària, més d'una tercera part (35,7%) dels pares i mares se situen en la franja més alta de connexió, en què, com a mínim un dels dos, utilitza Internet setmanalment o diàriament. El nombre de pares i mares que trobem en aquesta posició va decreixent en el pas successiu a les etapes educatives superiors.

Taula 83. Freqüència d'ús dels pares segons edat

		Mai	Com a mínim un mensualment	Com a mínim un setmanalment	Com a mínim un diàriament	Total
Primària	N	1317	552	417	623	2.909
	%	45,3%	19,0%	14,3%	21,4%	100,0%
	Residu	-0,3	-4,4	2,1	3,1	
ESO	N	843	433	234	370	1.880
	%	44,8%	23,0%	12,4%	19,7%	100,0%
	Residu	-,6	1,9	-1,3	-0,1	
Batxillerat i cicles formatius	N	838	433	228	308	1.807
	%	46,4%	24,0%	12,6%	17,0%	100,0%
	Residu	0,9	3,0	-1,0	-3,4	
Total	N	2.998	1.418	879	1.301	6.596
	%	45,5%	21,5%	13,3%	19,7%	100,0%
Khi quadrat		31,080 ^a				
V de Cramer		0,049				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

El gènere, d'altra banda, continua marcant diferències en les possibilitats d'aproximació a la xarxa dels nois i noies quan són a casa. Les possibilitats d'accés de les noies encara són significativament menors que les dels nois. En el grup dels que poden fer ús d'Internet sense restriccions la diferència és clara: el percentatge de nois que poden fer ús d'Internet sempre que volen, sense limitacions, és significativament més alt (45,1%) que el de noies (36,6%)

Taula 84. Disponibilitat de connexió des de casa segons gènere

		Sense ordinador connectat o no el pot fer servir	El pot fer servir poc	El pot fer servir quan vol	Total
Noies	N	1.339	801	1.237	3.377
	%	39,7%	23,7%	36,6%	100,0%
	Residu	3,7	4,0	-7,0	
Nois	N	1.130	629	1.443	3.202
	%	35,3%	19,6%	45,1%	100,0%
	Residu	-3,7	-4,0	7,0	
Total	N	2.469	1.430	2680	6.579
	%	37,5%	21,7%	40,7%	100,0%
Khi quadrat		49,594 ^a			
V de Cramer		0,087			

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Tot i això, òbviament, la freqüència de connexió dels pares i mares no difereix entre els uns i les altres.

Taula 85. Freqüència d'ús dels pares segons gènere

		Mai	Com a mínim un mensualment	Com a mínim un setmanalment	Com a mínim un diàriament	Total
Noies	N	1.545	739	446	649	3.379
	%	45,7%	21,9%	13,2%	19,2%	100,0%
	Residu	0,5	0,7	-0,3	-1,1	
Nois	N	1.446	678	432	649	3.205
	%	45,1%	21,2%	13,5%	20,2%	100,0%
	Residu	-0,5	-0,7	0,3	1,1	
Total	N	2.991	1.417	878	1.298	6.584
	%	45,4%	21,5%	13,3%	19,7%	100,0%
Khi quadrat		1,529				
V de Cramer		0,015				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Per a l'anàlisi de les diferències que estem identificant en la situació general d'accés a la xarxa en l'àmbit familiar, cal no deixar de banda les que puguin derivar de la influència de

la posició sociocultural en què es troben els nois i noies. Prenent l'indicador que estem utilitzant per a aquest propòsit, la llengua parlada a casa, podem observar com els catalanoparlants, que considerem en una millor posició, són el grup majoritari (47,6%) en la franja de les possibilitats de connexió més altes. La diferència amb la resta de grups és significativa: el percentatge de castellanoparlants que se situen en aquesta mateixa posició és significativament menor (35,8%) i aquest percentatge baixa fins al mínim (19,4%) en el cas dels immigrants que parlen llengües diferents del català o el castellà. Així, doncs, es posa de manifest com el context sociocultural dels nois i noies manté una relació directa amb les possibilitats d'accés a la xarxa en l'àmbit familiar.

Taula 86. Disponibilitat de connexió des de casa segons llengua parlada a casa

		Sense ordinador connectat o no el pot fer servir	El pot fer servir poc	El pot fer servir quan vol	Total
Català	N	531	588	1.015	2.134
	%	24,9%	27,6%	47,6%	100,0%
	Residu	-14,7	8,0	7,8	
Castellà	N	1.376	541	1.070	2.987
	%	46,1%	18,1%	35,8%	100,0%
	Residu	13,0	-6,5	-7,4	
Bilingües	N	480	289	577	1.346
	%	35,7%	21,5%	42,9%	100,0%
	Residu	-1,6	-0,2	1,8	
Altres	N	87	13	24	124
	%	70,2%	10,5%	19,4%	100,0%
	Residu	7,6	-3,1	-4,9	
Total	N	2.474	1.431	2.686	6.591
	%	37,5%	21,7%	40,8%	100,0%
Khi quadrat		301,480 ^a			
V de Cramer		0,151			

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

La relació que estem apuntant es posa de manifest igualment quan fem atenció a la freqüència de connexió dels pares que, de la mateixa manera, manté una relació directa amb la posició dels nois i noies en termes del seu context sociocultural. Són els pares dels alumnes catalanoparlants els que es troben en la franja d'accés més alta (43,7%), setmanal o diària. Els percentatge de castellanoparlants que mantenen aquest mateix nivell de connec-

tivitat baixa significativament (23,8%) i cau fins al mínim (16%) en el cas dels pares dels alumnes immigrants que parlen llengües diferents del català o castellà.

Taula 87. Freqüència d'ús per part dels pares segons llengua parlada a casa

		Mai	Com a mínim un mensualment	Com a mínim un setmanalment	Com a mínim un diàriament	Total
Català	N	653	547	377	555	2.132
	%	30,6%	25,7%	17,7%	26,0%	100,0%
	Residu	-16,7	5,7	7,2	8,9	
Castellà	N	1738	542	307	404	2.991
	%	58,1%	18,1%	10,3%	13,5%	100,0%
	Residu	18,8	-6,1	-6,7	-11,6	
Bilingües	N	521	310	185	332	1.348
	%	38,6%	23,0%	13,7%	24,6%	100,0%
	Residu	-5,6	1,5	0,5	5,1	
Altres	N	86	19	10	10	125
	%	68,8%	15,2%	8,0%	8,0%	100,0%
	Residu	5,3	-1,7	-1,8	-3,3	
Total	N	2.998	1.418	879	1.301	6.596
	%	45,5%	21,5%	13,3%	19,7%	100,0%
Khi quadrat		454,920 ^a				
V de Cramer		0,152				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Així doncs, quan fem atenció a algunes variables significatives, immediatament es posa de manifest que no ens trobem davant d'una dinàmica uniforme. Les possibilitats d'accés a la xarxa, fora de l'àmbit escolar, no es produeixen de manera homogènia en la vida quotidiana del conjunt dels nois i noies de les diferents etapes que analitzem. Després d'aquesta primera aproximació a les diferències en les possibilitats d'accés a la llar i en el nivell de connectivitat dels pares, la nostra anàlisi es dirigeix al seu aspecte nuclear: la forma d'apropiació de la xarxa per part dels nois i noies, fora de l'àmbit escolar. Identificats alguns trets generals en la variabilitat de la dinàmica que estudiem, pretenem centrar-nos ara en la manera com aquesta influència de l'àmbit familiar pot incidir en l'ús específic de la xarxa a casa per part dels nois i noies. Amb aquest propòsit, farem atenció primerament a la manera com incideix el context que proporciona la família en la freqüència d'ús d'Internet dels alumnes, en primer terme, i en les formes específiques d'ús, en segon.

7.4.2. Influència de l'àmbit familiar en la freqüència d'ús fora del centre

En primer terme, cal dir que la disponibilitat d'accés a la xarxa a casa, òbviament, incideix en el nivell de la connectivitat dels nois i noies. La freqüència de connexió augmenta significativament en relació amb el grau de disponibilitat de connexió a la llar.

Taula 88. Freqüència d'ús fora de l'escola segons disponibilitat d'accés a la xarxa des de casa

		Mai	Mensual- ment o menys	Setmanal- ment	Diàriament	Total
No disposa	N	1.024	1.124	273	49	2.470
	%	41,5 %	45,5%	11,1%	2,0%	100,0%
	Residu	39,8	15,2	-15,8	-35,6	
Disp. Limitada	N	73	475	450	432	1.430
	%	5,1%	33,2%	31,5%	30,2%	100,0%
	Residu	-13,9	-0,8	10,6	2,9	
Sempre disponible	N	52	643	681	1308	2.684
	%	1,9%	24,0%	25,4%	48,7%	100,0%
	Residu	-27,5	-14,3	6,7	32,6	
Total	N	1.149	2.242	1.404	1.789	6.584
	%	17,5 %	34,1%	21,3%	27,2%	100,0%
Khi quadrat		2.739,159 ^a				
V de Cramer		0,456				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

D'altra banda, l'associació amb la freqüència de connexió dels pares i mares també es manifesta amb claredat. Els nois i noies amb els pares i mares situats en la freqüència de connexió més alta també són els que s'agrupen de manera més majoritària (63%) en els nivells més alts de connexió, setmanal o diària. Contràriament, el percentatge més elevat d'alumnes (67,5%) amb menor nivell d'accés es troba entre els que tenen pares i mares que no accedeixen mai a Internet.

Taula 89. Freqüència d'ús fora de l'escola segons freqüència d'ús per part dels pares

		Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
No usuaris	N	896	1.125	467	504	2.992
	%	29,9%	37,6%	15,6%	16,8%	100,0%
	Residu	24,4	5,6	-10,5	-17,2	
Mensual	N	90	485	375	467	1.417
	%	6,4%	34,2%	26,5%	33,0%	100,0%
	Residu	-12,4	0,2	5,2	5,5	
Setmanal	N	72	240	253	314	879
	%	8,2%	27,3%	28,8%	35,7%	100,0%
	Residu	-7,8	-4,5	5,7	6,1	
Diari	N	91	390	315	505	1.301
	%	7,0%	30,0%	24,2%	38,8%	100,0%
	Residu	-11,1	-3,4	2,8	10,5	
Total	N	1.149	2.240	1.410	1.790	6.589
	%	17,4%	34,0%	21,4%	27,2%	100,0%
Khi quadrat		836,601 ^a				
V de Cramer		0,206				

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En qualsevol cas, cal dir que, quan controlem la incidència que té la mateixa disponibilitat de connexió a casa en l'associació que acabem de veure, es constata que l'efecte de la freqüència d'ús dels pares i mares està clarament mediatitzat per la possibilitat de disposar de connexió a casa. El vincle a què ens acabem de referir perd significació davant l'efecte primer de tenir o no accés.

Taula 90. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons freqüència d'ús dels pares i disponibilitat d'accés a la xarxa des de casa: no disponible

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
No en disposa	No usuaris	N	847	814	185	29	1.875
		%	45,2%	43,4%	9,9%	1,5%	100,0%
		Residu	6,9	-3,8	-3,4	-2,8	
	Mensual	N	62	157	39	10	268
		%	23,1%	58,6%	14,6%	3,7%	100,0%
		Residu	-6,4	4,5	1,9	2,2	
	Setmanal	N	46	54	24	6	130
		%	35,4%	41,5%	18,5%	4,6%	100,0%
		Residu	-1,4	-0,9	2,8	2,2	
	Diari	N	64	98	25	4	191
		%	33,5%	51,3%	13,1%	2,1%	100,0%
		Residu	-2,3	1,7	0,9	0,1	
	Total	N	1.019	1.123	273	49	2.464
		%	41,4%	45,6%	11,1%	2,0%	100,0%
Khi quadrat		68,755 ^a					
V de Cramer		0,096					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 91. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons freqüència d'ús dels pares i disponibilitat d'accés a la xarxa des de casa: disponibilitat limitada

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Disp. limitada	No usuaris	N	24	117	102	97	340
		%	7,1%	34,4%	30,0%	28,5%	100,0%
		Residu	1,9	0,6	-0,7	-0,8	
	Mensual	N	18	136	111	114	379
		%	4,7%	35,9%	29,3%	30,1%	100,0%
		Residu	-0,3	1,3	-1,1	-0,1	
	Setmanal	N	13	79	101	73	266
		%	4,9%	29,7%	38,0%	27,4%	100,0%
		Residu	-0,1	-1,3	2,5	-1,1	
	Diari	N	17	141	136	148	442
		%	3,8%	31,9%	30,8%	33,5%	100,0%
		Residu	-1,4	-0,7	-0,4	1,8	
	Total	N	72	473	450	432	1.427
		%	5,0%	33,1%	31,5%	30,3%	100,0%
Khi quadrat		13,244					
V de Cramer		0,056					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 92. Freqüència d'ús d'Internet fora de l'escola segons freqüència d'ús dels pares i disponibilitat d'accés a la xarxa des de casa: no disponible

			Mai	Mensualment o menys	Setmanalment	Diàriament	Total
Sempre disponible	No usuaris	N	20	192	179	377	768
		%	2,6%	25,0%	23,3%	49,1%	100,0%
		Residu	1,6	0,8	-1,6	0,2	
	Mensual	N	10	192	222	343	767
		%	1,3%	25,0%	28,9%	44,7%	100,0%
		Residu	-1,5	0,8	2,7	-2,6	
	Setmanal	N	12	107	127	235	481
		%	2,5%	22,2%	26,4%	48,9%	100,0%
		Residu	1,0	-1,0	0,6	0,1	
	Diari	N	10	151	153	353	667
		%	1,5%	22,6%	22,9%	52,9%	100,0%
		Residu	-0,9	-0,9	-1,7	2,5	
	Total	N	52	642	681	1.308	2.683
		%	1,9%	23,9%	25,4%	48,8%	100,0%
Khi quadrat		18,436 ^c					
V de Cramer		0,048					

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

La influència de la connectivitat del pare i la mare es difumina, com segurament podríem esperar, quan l'alumne no disposa de possibilitat d'accés i, determina diferències no significatives en la franja intermèdia dels que diuen que poden utilitzar poc Internet quan són a casa. En el nivell de connexió més alt, la relació també perd força de manera que, independentment del nivell de connexió del pare i la mare, els alumnes que disposen de millors possibilitats d'accés tendeixen a agrupar-se majoritàriament en les freqüències d'ús més altes.

7.4.3. Influència de l'àmbit familiar en el tipus d'ús fora del centre

Més enllà de la incidència relativa de la situació familiar en la freqüència d'ús, ens interessa, principalment, aturar-nos en la manera d'associar-se amb els usos que els nois i noies fan de la xarxa quan no són a l'escola.

En l'anàlisi d'aquesta qüestió, novament, la disponibilitat de connexió hi té un paper fonamental. En la mesura que alumnes disposen d'una millor situació pel que fa a la possibilitat d'accedir a la xarxa sense restriccions, augmenta el seu nivell d'ús, tant per a finalitats vinculades amb el seu temps d'oci, com per a la resolució d'activitats escolars.

Taula 93. Utilització d'Internet fora de l'escola segons disponibilitat de connexió des de casa

		Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
No en disposa	N	880	500
	%	35,7%	20,3%
	Residu	-29,5	-33,3
Disp. limitada	N	1016	781
	%	71,0%	54,6%
	Residu	10,6	6,7
Sempre disponible	N	1.975	1.796
	%	73,6%	66,9%
	Residu	20,2	27,2
Total	N	3.871	3.077
	%	58,8%	46,7%
Khi quadrat		874,053 ^a	1.167,732 ^a
V de Cramer		0,364	0,421

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Més enllà de l'efecte evident que comporta la disponibilitat de connexió, l'anàlisi ens permet observar com la freqüència de connexió dels pares es pot associar amb un major ús de la xarxa per part dels nois i noies. Això es posa de manifest quan fem atenció a l'ús d'Internet tant per a finalitats lúdiques com escolars. En el primer cas, la diferència s'observa, principalment, entre els alumnes els pares dels quals no es connecten mai a Internet i la resta: el percentatge dels que hi accedeixen per baixar-se música, jocs, pel·lícules... (34,1%) és clarament més baix quan els pares no es connecten mai a Internet. Quan la freqüència de connexió dels pares augmenta, la major part dels nois i noies fan aquest tipus d'ús per al lleure. Aquesta tendència es manté quan ens referim als usos per a finalitats escolars. La diferència més important, en aquest cas, també s'observa entre l'ús més reduït dels alumnes amb pares i mares que no utilitzen mai la xarxa (45,7%) i la resta. Quan el pare o la mare utilitzen Internet, els seus fills també n'augmenten l'ús per a resoldre activitats relacionades amb l'escola. En aquest cas, l'accés dels nois i noies, en tots els casos, és clarament majoritari.

Taula 94. Utilització d'Internet fora de l'escola segons freqüència d'ús dels pares

		Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
No usuaris	N	1.366	1.020
	%	45,7%	34,1%
	Residu	-19,8	-18,8
Mensual	N	972	819
	%	68,5%	57,8%
	Residu	8,4	9,4
Setmanal	N	618	490
	%	70,3%	55,7%
	Residu	7,4	5,7
Diari	N	921	752
	%	70,8%	57,8%
	Residu	9,8	8,9
Total	N	3.877	3.081
	%	58,8%	46,8%
Khi quadrat		393,290 ^a	353,182 ^a
V de Cramer		0,244	0,232

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En aquesta anàlisi de les formes d'ús de la xarxa, tal com ja observàvem a l'apartat anterior en relació amb la freqüència d'ús, podem constatar que la influència de la freqüència d'ús de la xarxa per part del pare i la mare perd incidència en els usos per a l'oci, quan controlem l'efecte primer de disposar o no d'accés a casa. En el cas dels alumnes que no disposen d'accés a casa, encara s'aprecien algunes diferències significatives depenent de si els pares i mares es connecten o no a la xarxa, però quan la disponibilitat de connexió augmenta les diferències que es poden associar al nivell d'accés de la família perden significació davant l'efecte primer de tenir una connexió disponible a la llar.

En darrer terme, però, és interessant fer notar que la influència dels pares en els usos d'Internet per a finalitats escolars es manté amb independència de l'efecte que té la disponibilitat de connexió. Tant quan els alumnes no tenen connexió a casa, com quan tenen la màxima disponibilitat s'observen diferències en l'ús de la xarxa per a la resolució de deures o treballs escolars que es poden associar amb la freqüència d'accés a la xarxa dels pares i mares.

Taula 95. Utilització d'Internet fora de l'escola segons freqüència d'ús dels pares i disponibilitat de connexió des de casa: no disponible

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
No en disposa	No usuaris	N	607	333
		%	32,4%	17,8%
		Residu	-6,1	-5,6
	Mensual	N	132	94
		%	49,3%	35,1%
		Residu	4,9	6,4
	Setmanal	N	55	29
		%	42,3%	22,3%
		Residu	1,6	0,6
	Diari	N	86	44
		%	45,0%	23,0%
		Residu	2,8	1,0
	Total	N	880	500
		%	35,8%	20,3%
Khi quadrat			39,870 ^a	44,637 ^a
V de Cramer			0,127	0,135

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 96. Utilització d'Internet fora de l'escola segons freqüència d'ús dels pares i disponibilitat de connexió des de casa: disponibilitat limitada

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Disp. limitada	No usuaris	N	218	180
		%	63,9%	52,8%
		Residu	-3,3	-0,8
	Mensual	N	278	206
		%	73,4%	54,4%
		Residu	1,2	-0,2
	Setmanal	N	193	137
		%	72,6%	51,5%
		Residu	0,6	-1,2
	Diari	N	325	258
		%	73,5%	58,4%
		Residu	1,4	1,9
	Total	N	1.014	781
%		71,0%	54,7%	
Khi quadrat			10,985 ^b	4,023
V de Cramer			0,088	0,053

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

Taula 97. Utilització d'Internet fora de l'escola segons freqüència d'ús dels pares i disponibilitat de connexió des de casa: sempre disponible

			Ús amb finalitats educatives	Ús amb finalitats de lleure
Sempre disponible	N usuaris	N	537	505
		%	69,9%	65,8%
		Residu	-2,7	-0,8
	Mensual	N	559	517
		%	72,8%	67,3%
		Residu	-0,6	0,3
	Setmanal	N	370	324
		%	76,9%	67,4%
		Residu	1,8	0,2
	Diari	N	509	450
		%	76,3%	67,5%
		Residu	1,8	0,3
	Total	N	1.975	1.796
		%	73,6%	66,9%
Khi quadrat			10,863 ^b	0,657
V de Cramer			0,064	0,016

a, $p < 0,001$; b, $p < 0,01$; c, $p < 0,05$

En l'anàlisi de tots els nivells d'accés a casa, les diferències vinculades a l'ús dels pares es posen de manifest, principalment, en el contrast entre els alumnes amb pares i mares que no accedeixen mai a la xarxa i la resta. En el primer cas, l'ús d'Internet per a finalitats escolars és clarament inferior, independentment de les possibilitats d'accés a la xarxa de què disposen els nois i noies quan són a casa. La influència dels pares i mares en l'ús específic d'Internet dels seus fills, d'aquesta manera, apareix amb més claredat en els usos per a finalitats educatives que no pas els relacionats en activitats d'oci.

7.5. Una anàlisi multivariada de la influència del rendiment i el context familiar

Clourem aquesta aproximació a la relació entre el rendiment acadèmic, la influència de l'àmbit familiar i l'ús específic de la xarxa per part dels nois i noies quan són fora del centre escolar, amb una anàlisi multivariada que ens permeti observar la independència de les diferents variables que incideixen en les associacions que hem anat identificant.

Podem constatar, en primer terme, que l'edat dels alumnes, independentment de la resta de variables, manté una relació directa amb la disponibilitat d'accés a la xarxa, però també amb les diferents formes com els nois i noies la utilitzen. Cada any d'increment en l'edat dels alumnes comporta un augment significatiu (22,7%) en el nombre dels que hi tenen accés des de casa. En aquest increment anual, també es detecta, d'una banda, l'augment (5,3%) de nois i noies que fan ús de la xarxa per a accions relacionades amb el temps de lleure. D'altra banda, amb aquest augment de l'edat encara creix més clarament (12%) el nombre d'alumnes que, quan no són a l'escola, utilitzen la xarxa per a resoldre activitats escolars.

Ja hem vist que el gènere dels alumnes encara afecta la seva aproximació a la xarxa. Ara, des d'una òptica multivariada, podem apreciar que les diferències entre nois i noies, pel que fa a la disponibilitat d'accés a la xarxa des de casa, no són significatives, tot i que sembla que els nois encara troben una posició més favorable pel que fa a les possibilitats de connexió de què disposen a la llar. La qüestió és, però, que els uns i les altres no fan un mateix ús de la xarxa. Sembla que els nois encara s'hi apropen significativament menys (39,6% menys) que les noies per a buscar informació o resoldre activitats relacionades amb la seva activitat escolar. La diferència en la forma d'ús encara és més important quan ens referim als aspectes d'oci. Els nois hi accedeixen significativament més que les noies (amb un 97% més de probabilitat) per passar l'estona amb accions relacionades amb el temps de lleure.

Quan fem atenció a l'efecte del context sociocultural dels alumnes, podem observar com, independentment de la incidència de la resta de variables que hem analitzat, no s'observen diferències importants entre els alumnes catalanoparlants, castellanoparlants o bilingües pel que fa a la disponibilitat d'accés a la xarxa des de casa. Sí que es detecta, però, una probabilitat significativament menor (38,3% menor) dels nois i noies que parlen altres llengües de disposar de connexió a casa.

Taula 98. Anàlisi multivariada de la influència del rendiment i el context familiar en la freqüència i tipus d'ús dels infants i joves

	Accés a Internet			Ús amb finalitat acadèmica			Ús amb finalitat de lleure		
	B (S.E.)	Wald	Exp(B)	B(S.E.)	Wald	Exp(B)	B (S.E.)	Wald	Exp(B)
Constant	-2,76 (0,298)	85,70d	0,063	-3,09 (0,226)	186,87d	0,046	-3,347 (0,228)	214,80d	0,035
Edat	0,204 (0,017)	149,93d	1,227	0,113 (0,012)	89,48d	1,120	0,052 (0,011)	20,47d	1,053
Gènere									
Noia	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Noi	0,070 (0,079)	0,78	1,072	-0,504 (0,06)	70,59d	0,604	0,678 (0,062)	119,93d	1,970
Llengua									
Català	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Castellà	-0,055 (0,10)	0,31	0,947	-0,182 (0,07)	6,97c	0,834	0,328 (0,073)	20,46d	1,389
Bilingües	0,043 (0,12)	0,13	1,044	0,157 (0,085)	3,46a	1,170	0,364 (0,086)	17,85d	1,439
Altres	-0,483 (0,24)	4,24b	0,617	-0,216 (0,23)	0,89	0,806	0,151 (0,247)	0,37	1,163
Rendiment									
Força dif.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alg. dificultats	0,410 (0,123)	11,10c	1,507	0,373 (0,089)	17,66d	1,452	0,022 (0,095)	0,051	1,022
Progrés adequat	0,307 (0,126)	5,97b	1,360	0,714 (0,092)	59,52d	2,041	-0,24 (0,096)	6,24b	0,787
Xarxa a casa									
No en disposa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Disp. Limitada	2,375 (0,137)	298,38d	10,751	0,947 (0,088)	-114,95d	2,579	0,860 (0,092)	87,74d	2,364
Sempre disp.	3,179 (0,151)	443,08d	24,033	1,036 (0,081)	161,91d	2,818	0,965 (0,084)	132,61d	2,624
Ús dels pares									
No usuari	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensual	1,169 (0,232)	25,46d	3,218	0,089 (0,118)	0,57	1,093	0,088 (0,117)	0,57	1,092
Setmanal	0,378 (0,153)	6,09b	1,459	0,223 (0,094)	5,61b	1,249	0,031 (0,095)	0,11	1,032
Diari	0,550 (0,136)	16,40d	1,734	0,239 (0,083)	8,40c	1,270	0,087 (0,084)	1,07	1,090
Ús fora de l'escola									
No usuari	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensual				1,197 (0,094)	163,80d	3,310	0,588 (0,093)	39,91d	1,800
Setmanal				0,761 (0,085)	79,42d	2,141	1,026 (0,085)	146,69d	2,791
Diari				0,524 (0,090)	33,91d	1,689	2,032 (0,095)	458,25d	7,627
Antiguitat en l'ús									
Menys d'1 any				-	-	-	-	-	-
Entre 1 i 2				0,654 (0,080)	66,21d	1,924	0,536 (0,090)	35,75d	1,709
2 anys o més				0,847 (0,079)	114,31d	2,332	0,812 (0,087)	87,60d	2,252
Ajust del model									
Cox & Snell R ²	0,248			0,205			0,292		
Nagelkerke R ²	0,412			0,278			0,390		
Significació model	0,000			0,000			0,000		
Precisió classificació	84,8			73,1			74,3		
N Total	6477			6280			6280		

En la comparació de l'efecte d'aquest factor sociocultural en les formes específiques d'ús, podem apreciar com els alumnes castellanoparlants utilitzen la xarxa amb finalitats escolars amb una probabilitat significativament inferior (16,6% menor) que els catalanoparlants. Els bilingües, en canvi, en fan un ús superior que els catalanoparlants (17% més de probabilitat). La diferència més gran, per tant, es troba entre els bilingües i els castellanoparlants que se situen en el nivell més baix d'ús per a finalitats acadèmiques”

En els usos relacionats amb aspectes lúdics, els catalanoparlants se situen sempre en una probabilitat d'accés significativament inferior en comparació amb la resta.

L'anàlisi multivariada també ens permet reafirmar la relació que hem resseguit entre el rendiment acadèmic i l'ús de la xarxa: independentment de la incidència de la resta de variables (edat, gènere, llengua parlada a casa, disponibilitat de connexió a casa o ús d'Internet per part dels pares) els nois/es amb millor rendiment acadèmic accedeixen significativament més sovint a la xarxa (un 36% més) que els que en tenen més dificultats. En relació amb aquests últims, els que se situen en una posició de rendiment intermedi, mantenen i, de fet, fins i tot augmenten significativament, la seva probabilitat d'accés a la xarxa (50,7% més).

Més enllà d'aquesta relació amb la freqüència d'ús de la xarxa, amb el propòsit de poder copsar l'aproximació diferenciada a la xarxa, hem procurat identificar les formes d'ús més habitual i, a la vegada, més oposades pel que fa al seu grau de vinculació amb l'activitat escolar dels nois/es. Amb aquest propòsit, en darrer terme, també hem fet atenció, amb una perspectiva multivariada, per una banda, en l'ús de la xarxa per a accedir a la informació necessària per a la resolució de treballs o activitats acadèmiques i, per altra banda, en aquelles altres formes d'ús que, normalment, es vinculen més al temps d'oci dels joves.

Quan adoptem aquesta perspectiva i, més enllà de l'accés, procurem dirigir l'atenció cap als propòsits, els interessos i, en darrer terme, cap a les diferències en les formes específiques d'ús, constatem que els alumnes que es troben amb algunes dificultats per a avançar acadèmicament utilitzen significativament més la xarxa que els que en tenen més dificultats (amb un 45,2% més de probabilitat) per al propòsit específic d'obtenir informació valuosa per a la realització de treballs o la solució d'activitats escolars. Quan aquesta mateixa comparació la fem per al cas dels nois/es que avancen adequadament en la seva trajectòria escolar, la diferència que estem estudiant augmenta linealment i encara es fa més gran: aquest ús escolar de la xarxa arriba a doblar (1,041 vegades més) el que fan els nois/es amb pitjor rendiment acadèmic per al mateix propòsit. La diferència en l'aproximació d'uns i altres a la xarxa, en aquest sentit, es constata significativament.

Aquesta situació de desigualtat en la forma d'ús d'Internet que es produeix entre els alumnes que es troben en posicions acadèmiques diferents es fa palès igualment quan dirigim l'atenció cap a altres formes d'ús de la xarxa també habituals, però, en canvi, més desvinculades de l'activitat dels nois/es en el centre educatiu. Ens referim a l'ús d'Internet per a practicar activitats lúdiques o, en sentit ample, per a qüestions relacionades amb el lleure: descarregar música o pel·lícules, obtenir jocs i participar-hi... L'apropament a la xarxa per a desenvolupar activitats d'oci o de tipus lúdic és significativament menor, independentment de la incidència d'altres variables, per al cas dels que es troben en una millor posició de progrés acadèmic. Aquests no s'hi connecten tant (21,3% menys) per al simple passatemps o l'entreteniment. Cal dir, tot i això, que les diferències en aquest tipus d'ús deixen de ser significatives, quan comparem els alumnes que solament acumulen algunes dificultats de rendiment amb els que

en tenen més. Possiblement, el major ús amb finalitats escolars per part dels alumnes que progressen millor no els impedeix d'utilitzar la xarxa per a l'entreteniment.

Hem constatat, doncs, com la posició acadèmica de l'estudiant, independentment de la influència d'altres variables es pot vincular a formes d'apropiació d'Internet diferenciades i, en darrer terme, a situacions de desigualtat en l'aproximació a la xarxa. Davant d'aquesta situació, en darrer terme, també hem procurat veure, amb la mateixa anàlisi multivariada, la incidència que poden tenir pares i mares, com a principals agents educatius, en l'aprofitament que poden fer de la xarxa els nois i noies quan són fora del centre escolar. Per a respondre aquesta qüestió, entenent que un factor d'influència fonamental es desprèn de l'ús de la xarxa per part dels propis pares i mares, hem fet atenció en la freqüència amb què aquests la utilitzen per identificar-ne la relació amb l'accés dels nois i noies a Internet i, amb la manera com la utilitzen, en darrer terme.

En l'anàlisi, es posa de manifest immediatament que un major ús d'Internet per part dels pares es relaciona significativament amb un major nivell d'accés per part dels nois i noies. Aquesta relació manté aquest signe en tots els casos: el grau d'accés dels joves augmenta quan els pares i mares es connecten a la xarxa, tant si la freqüència de connexió d'aquests és diària (73,4% més), com si és setmanal (45,9% més), com si és mensual (221,8% més). Aquesta relació, d'altra banda, es produeix independentment de la resta de variables que hem controlat, fins i tot de la disponibilitat de connexió a casa o de l'indicador de situació sociocultural, que ens proporciona la llengua parlada a la llar.

Més enllà de l'accés, ens interessa poder observar en quina mesura aquest comportament dels pares i mares pot incidir en les diferències, a què ens hem referit abans, en usos específics per part dels nois i noies. En l'anàlisi, es posa de manifest que una major freqüència d'ús per part dels pares i mares es relaciona, amb una tendència lineal i significativa, amb un major ús de la xarxa per a finalitats escolars per part dels joves: el signe positiu d'aquesta tendència ja es pot identificar quan la freqüència de connexió dels pares i mares és més baixa (mensual), tot i que, en aquest cas, encara no és significativa. Quan el grau d'accés augmenta, però, també ho fa el nivell d'accés dels nois per a finalitats escolars. En comparació amb el cas dels pares i mares que no accedeixen mai a la xarxa, quan la connexió d'aquests és setmanal, els nois i noies ja s'hi connecten significativament més (24,9% més) per a aquest tipus de finalitats. Aquesta tendència, d'altra banda, encara tendeix a créixer quan també augmenta el grau de connexió dels pares i mares: quan el seu ritme de connexió és diari, l'accés a Internet per part dels fills/es, per al propòsit d'obtenir informació necessària per a la resolució de treballs escolars, continua incrementant-se significativament (27% més).

Així doncs, es pot apreciar com la relació del nivell d'accés per part dels pares en les diferències en l'ús dels fills sembla que es dibuixa amb claredat en el vessant dels usos escolars. Així mateix, per altra banda, es constata com aquesta relació desapareix quan fem atenció als altres tipus d'ús a què ens estem referint. El nivell d'accés dels pares i mares a la xarxa no té una relació significativa amb els usos dels nois i noies per a finalitats d'oci, desvinculats de l'activitat escolar. En aquest cas, tot i que la tendència que detectem seria la d'una relació directa, ni quan els pares es connecten més sovint a la xarxa les diferències en l'ús dels joves es poden considerar significatives.

Així doncs, podríem dir que la proximitat a la xarxa de l'àmbit familiar, amb independència de la incidència d'altres variables, manté una relació directa amb els usos que hem considerat més vinculats al rendiment acadèmic, independentment de la resta de variables que hem utilitzat per a la nostra anàlisi. En aquest sentit, entenem que aquest factor de proximitat familiar a la xarxa constitueix un element clau per a la reducció de les desigualtats en les formes d'apropiació d'Internet per part dels joves a què ens estem referint.

7.6. Conclusions

Procurant respondre la pregunta fonamental sobre les desigualtats, desigualtats en què? (Sen, 1992), la nostra atenció se centra en l'estudi de les desigualtats dels nens i joves en la seva apropiació d'Internet, l'artefacte socialment construït (Abbate, 1999) que representa clarament el nou tipus de xarxes informacionals característiques de la Societat Xarxa (Castells, 2001). Prenent com a punt de partida les diferències en l'apropriació d'Internet en la vida quotidiana de la infantesa i la joventut, com a col·lectiu socialment autònom i homogeni, la nostra anàlisi no pretén solament establir les diferències més o menys evidents en l'accés a la tecnologia segons les seves característiques sociodemogràfiques. Proposem una anàlisi complexa que transcendeixi, tant en la definició d'interrogants com en el tipus de respostes, les formulacions pròpies del marc analític de la "digital divide".

Observem com factors personals crítics com el rendiment escolar, la influència familiar o les diferents formes d'apropriació en els seus diferents contextos d'activitat quotidiana, modulen la relació de la infantesa i la joventut amb Internet. D'acord amb la reformulació clàssica de Katz (1959) sobre la influència dels mitjans de comunicació en la societat, el nostre objectiu ha deixat de prestar atenció en allò que la tecnologia fa amb els joves i els nens per fixar-se en què fan realment aquests nois i noies amb la tecnologia i, de manera específica, amb Internet. Els nostres models d'anàlisi ens permetran mostrar aquestes diferències, controlant característiques sociodemogràfiques de la nostra població i fixant la nostra atenció preferent en l'accés i el tipus d'ús efectiu.

Internet, en aquest sentit, no solament no seria més present en la vida quotidiana dels alumnes amb problemes acadèmics, sinó que a més podríem identificar un "efecte Mateu" amb què "el ric esdevé més ric i el pobre més pobre". Tenint en compte l'ús d'Internet fora del context escolar, tant el rendiment acadèmic com la influència familiar estarien modulant l'aproximació dels joves a Internet tant en l'accés com en les finalitats d'ús.

Així doncs, la qüestió de la desigualtat digital no sembla ser un assumpte estrictament tecnològic. És necessària la consideració dels processos de construcció social per a comprendre millor la influència recíproca entre la pròpia tecnologia i la joventut. Probablement, l'accés a la xarxa, lluny de ser beneficiós o perjudicial en si mateix, respon a formes d'apropriació diverses. Són aquestes formes d'apropriació les que han de ser identificades per poder compensar les situacions de major desavantatge davant la xarxa que, en la nostra anàlisi, hem vinculat a les dificultats en el progrés acadèmic o a la menor proximitat a la xarxa del context familiar. Davant de la complexitat d'aquesta tasca, la nostra anàlisi ofereix elements per a la reflexió sobre el paper que està jugant l'escola com a context per a la reducció de les noves formes de desigualtat en la societat xarxa.